

Галя Мазуренко

ТРИ МІСЯЦІ В ЛІТЕРІ ЖИТТЯ

Галя Мазуренко
ТРИ МІСЯЦІ
В ЛІТЕРІ
ЖИТТЯ

Hala Mazurenko

THREE MONTHS
IN THE ALPHABET OF LIFE

COLLECTION OF POETRY

Illustrated by sheets of music

by Th. Evsevsky

London
1973

ОСІННЯ МУЗИКА

Так не люблю, як на дворі скриплять
Старі, дерев'яні перила.
Тихше. Дайте заснути. Люди сплять.
Яке до людей їм діло?

Сходи скриплять від військових чобіт,
Або коли обшук вночі.
Під чоботом тінь століть.
Музика війн. Боюсь. Стукотить
Штиком у двері вітер і дощ.
Яке до людей їм діло?
Вітер і дощ. Вітер і дощ . . .
Скриплять дерев'яні перила.

●

Маляр Гойя вірив в перо, що за меч сильніше . . .
В Україну свою, — в Народний Дух!
Хай родиться Зло, хай плодяться миші,
Хай Гойя від горя втрачає слух . . .

Як же це так? Книжки від меча сильніші,
А по книгарнях наші книжки гризуть миші?

»Наша культура росте й не пада
Серед чужих«, — Гойя вірить! Аж ось
Смутний книгар в далекій Канаді
Обтрушує порох, щоб так здалось?

Вертають, припадають до золи
І гірко, гірко плачуть
Мої кошмари на чужій землі.
Стоячі води в пам'яті моїй.

А згодом зникне зло, мов тінь, мов сон.
Запише муза в книжечці своїй:
Із полоненими проїхав ешалон.
Були там друзі, прадіди і ворог . . .

Музика під зорями на дворі . . .
Як гарно грав Скарлаті!
Король слухав його до зорі.
Не йшла королева спати.
В ридвані стихав божевільний король.
Спав двір. На шляху босяк безхатній
Мріяв і бачив, як брав перо
І бравсь за сонату Скарлаті.

В акордах гармонії вічних Тріяд
Зливалися на гарпсихорді
І крик короля, і циганський парад,
І коней потомлені морди.
І сухість нещасних, сухих повік
У королеви й у коней,
І голос гітари й . . . Стравинського вік!
І зміщення трьох гармоній . . .

У сні душу кинуту похапцем в потік.
Сплутано долі, як попало, в клубок.
Чому, запитають зрання на праці,
Відчуження в його оці!
Це не він. Дійсний він зістався
У снах, в потоці?

Дальні ритми.

Слова: Галя Мазуренко.

Муз. Ф. Євсєвський.

Andantino

The piano introduction consists of two staves. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. Dynamics markings include *mf* and *pp*.

The first vocal line begins with the lyrics "Се-рцю те-мно, тридо-жно та". The piano accompaniment continues with a steady eighth-note pattern in the right hand and chords in the left hand.

The second vocal line contains the lyrics "та — жко, і спі-ва-ють і ті-шать і му — чать Ти-хі ро-ко-ти". The piano accompaniment features a more active eighth-note melody in the right hand.

The third vocal line has the lyrics "ри — тміа про-тя — жних, Сві-тлі спі-ви по-е-тія спі-". The piano accompaniment continues with a rhythmic eighth-note accompaniment.

© by F. Eusevsky 1960
Paris 9^e

Tous droits réservés
pour tous pays

Зву — чинх і спі-ва-ють і му-чать і ті-шать Пе-ре-

ЗВО-НИ ТИХ РИ-ТМІА КРИ-СТА-ЛЬНИХ ВІД СУ-ВО-РОГО НІ-ЖНІ СМІЛНІ-ШІ І РІ-

ДНІ-ШІ ВІД ВАЖИТЬОГО ДІА-ЛЬНІ.

IMP. BOLLAND Paris et FR. PARIS
Printed in France

Земля виглядає альбомом. —
Не більше руки!
Як взяти за центр Лондон,
Телевізор і літаки.

Хто віддає, ніколи не гине?
Чому б не віддати увагу свою
Нам на рік на два Україні
В культурах чужих у чужім краю?

В творчу хвилину, в часи безчасся
В теплу, до хмари загорнену ніч,
В тотемах, в емблемах, в племенах, расах,
Бачу я усміх Її трьох облич.

Великий Олександр, не знати сам для чого,
Хіба з цікавості, тримав в своїм таборі Йога,
Чи людській владі йоги покоритись не хотіли?

»Тебе чекаю, Олександр, я до себе завтра« —
Сказав той йог
Та й кинувся в вогонь й згорів . . .

На завтра
Розпалася імперія, як пише Геродот, бо Олександра
Отруїли.

ПРИВИД

У вир-водокруть пірнув нирець.
Був і немає.

Присунула я до вікна стілець.
Свічка палає.

Білу сорочку — стара вже вона,
Шию що ночі.

Ходить сторожа коло вікна.
Дощик хлюпоче.
Люди гомонять, тому двісті літ,
Може пройшло, не знаю,
Вплив із моря на чужий світ
Біженець з нашого краю.

Мабуть від ворога злого втік . . .
Може син втік і немає?
Ворог чатує, а я? Я весь вік
Свічку свічу й дожидаю.

Біда від побіди, як кожна біда,
В ній біль рівняє поразці . . .
Горе велике, мов тиха вода
Мертва й жива у казці.

Викопують гноми кристали з пород
І кидають шлаків груди.
Спить у полоні у гномів народ.
Спить у полоні у гномів народ.
Дихають сонно груди.

Біда їх побіди, як кожна біда
В неволі, в руїні, в умовах.
А десь в Україні Сковорода
Світ Духа ловив невловний.

Здається в ілюзіях гномів народ,
Не спить. У матері в рабстві,
Закутий у нетрях підземних Грот,
Дух має право на царство!

Кожне слово має шість день роботи.
Та потім слово має свою Суботу.
Кожний атом свій, в серці, стук.
Аум-Ом тільки звук . . .

але який Звук?

Звук той розкраяв Червоне море
По суху, — Дух вів людей із неволі.
ОМ, — радість за Словом, не Божий гнів.
Музика руху, музика слів.
Знати й не знати цих Слів-півбуття.
Кара народжень у цикли життя.
Око не бачить, не чує слух
Стовп вогневий в хмарах мух.

У Лондоні стільки провінцій . . .
Живуть своїм світом щодня і щоночі
Чужинці спокійні серед своїх і чужинців.
В Лондоні »свій« розуміє натяк.
Тавро в них таємне? Чи тотемний знак?
А я мову чую багатоплеменну
Та все мені темно. Мабуть, тут щось не так.
Мабуть, крім вільної мови, є в них щось інше

[спільне?

Історія? Спомини? Школа змалку.
Із ними я довго. Не прижилась, а невільно
Згадую рідні широкі степи, балку.
Те саме горе в мене на серці,
Що в Києві: смерть Горської Али.
За злочином злочин й читати не хочу
Від сорому. За що батьки умирали,
Коли та сама погромна чорна сотня вночі
Видралась вгору, в будинки людей гарчить і
[гримить?

Мов черепаха, можу я сьогодні
Від біготні сховатися до ліжка.
Переді мною, як напередодні
Лежить Теософічна книжка.

У книжці тій землячка в Гімалаях,
Відлучена від церкви, з магом неймовірним.
Їх світ у чудах і за це їх лають.
Що ж, потім скажуть, — справді вірно! —
В дитинстві мама, я це не забула,
Намалювала чорта і Вакулу.

Не на місці і там, як і тут,
У машинами вкриті краї.
Негр у клясі, живий, як ртуть,
Монотонно про щось читає.

А в очах його тигр проскакав
Голубий у чорних деревах.
Відбиває він такт. Рука
Зверху темна, — долоня рожева

І він думає, — там легший труд,
Тільки він, він ніде не на місці,
Де машини побідно гудуть
В золотих передмістях.

СПОКУСА

Філософ радить, — над малим зосередь увагу,
Відкинь не сутне! — Що? Хіба нову мову?
Античну говірку, хвилеву розвагу?
Відношу назад до книгарні мову:
(Магнетофони японського фолкльору)
Я тепер знаю, що час на хвилини не розкидаю!

Семантика слів аматорськи нечekanна:
Відкриття на мантиях чужих крил!
Ватажок — значить »Я« у Японії гарній.
Самовар, чемодан із перських могил
Магнетофона . . . прощаюсь як з братом.
А для чого? Щоб другий магнетофон брати . . . ?

●
Плететься зморений, підтоптаний, без мрії
В вагони люд,
Серед пристойної, нудної безнадії
Хвилин украдених від творчости на труд.

Забігла в ліс, закрила домом поле
З околиць вулиця, шинок, або тюрма.
Для тих, хто вирвався й напився вволю.
Спізнився потяг. »Потяга нема!«
Негр жартував. Аж ось знову вагони.
Як тісно! »Тісто в форми замісив«
Експрес. Дрижить теплом і людьми повне, —
Те, що не знає скільки має сил.

Думи набувають реальність від жертв.
Стають релігією Думи.
Коли для них перестати палити дітей,
Викинути в піски Сахари Молоха і других ідолів,
Вони підуть промишляти самі . . .
Темні сили, народжені від зляканих думок,
Підуть шукати жертв, скидаючи літаки,
Насилаючи хвороби й потопи.
Тому сказано: бійтеся думати недобрі думки.
Вони стають реальністю і приносять нещастя . . .

Мудрість Китаю мені
Якраз на мої плечі,
Бо людина культурна охоплює суть речей,
В символах каліграфії . . . Значки
Чітки, як листя бамбуку.
Рукопис — письмо, малюнок думок.
Як шкода, що не вмію списати
каліграфічний ритм абстракцій,
Монохромні чари чорнил
З восьмого століття для казок
Атлантиди в пращурів китайських.

●
»Кілька перлин на оксамиті,
А ніхто ще не взяв?
»Хіба скрізь Летюче вікно-рука?
Але її закрили хмари,
На зеленім оксамиті більше перлин«.
Хто це помітив? Він
Поет із нашого краю,
Чи я? Забула і вже не знаю.
Хай буде анонімна творчість . . .

●
Сів старенький поет коло хижки.
Розгорнув і читає
Він сам свою власну книжку.
Чому він читає?
Хіба він не знає,
Що люди сміються з нього?
З сивобородого старого?
А тому він читає, що друга немає,
Що кращий від власної думи.
От і сидить коло хижки,
От і читає він книжку,
Що сам роками її продумав . . .

ЛЮТЕР І МУХА

. . . »Для чистих душ дай ціль самонайвищу!
Старий, новий, аби величний стяг!
Будь певний, що юнак себе й людей понищить
Так, як ніхто. Так, як не нищить страх . . .«
Підскочив Лютер. Чий це голос?
Улесливий, немов продажна совість?

Нікого. В цей відомий день у келії
Він сам був. Де лукавий дух?
Аж ось там біс ховається на стелі
За вірну свиту брудно-сірих мух!
»Геть! Геть спокуснику! Нема тобі покути!«
І, з гнівом каламар шпурнув у муху Лютер.

СНИ

Щоночі в'язень бачив сни . . .

А деспот, — сни кошмари . . .

І в'язень знав, що він

метелик

У снах, як сонце, ясне!

А деспот знав, він не метелик, —

У снах він бідний в'язень.

І так і снили тай жили,

А день і ніч йшли в парах

Один на троні засипав,

А другий спав на нарах.

Й метелик снів й цькували сни,

Що він, не він, лякали сни.

Він, не метелик, а вони . . .

*

Хто ж то крильця розгортає

Без зусиль і без роботи?

Хто жовтком в капусті сєє,

П'є росу й не пахне потом?

НЕЗАКІНЧЕНИЙ КИЛИМ

В шахті темній, в землі чорнокнижник
Сотворив мотиля і високо
Полетів той, безмовний і ніжний.

Мати Божа працює. Сів збоку.
Сів мотиль, а навколо роса.
Або, може, була то сльоза?

Гаптувала килим у садочку
Між метеликів Мати Божа.
Зачіпляла очко за очко
Візерунком Троянди — рожі.
Та зітхнула й килим не кінча,
Бо заплакало дитинча.

А мотиль і пропав. Спить дитина,
Бачить сон, ніби келих з водою.
У криштальній воді темно-синій
Щось пливе голубою звільдою . . .
Мати Божа теж бачила сни:
Хтось проїв її квіти рясні.

●
Кожна пристрасть старіє й змією щезає, мов сон.
Недоля Медеї не в тому, що її покинув Язон.
Жах у Медеї на віки віків, бо дітей в неї зарізали
Її власні руки . . . своїх синів!
А серце Медеї живе, не вмирає, бо в інкарнаціях
Всіх революцій повторитися має мука Медеї.
В глибокій темряві дев'ять голів Темплієрів,

ТЕМПЛІЄРИ

Аж через п'ять віків в склепі на списі розсипались
[а порох
Революція — мати, що зарізує своїх власних дітей.
Закриваючи очі жахливі: бо ж око за око!
В цю хвилину під ніж гільйотини попала в Парижі
В парикю напудрованім голова монарха й скотилась.
Із чану хтось плеснув »повною крові« в натовп,
Кричавши: »Нарешті я хрещу вас всіх християнами
[помсти!
За смерть Темплієра смерть королю! Людовику
[XVI, — чуєш?«
Орден могутній потім відслужив панахиду п'ятисот-
[річну
В церкві святих Антонія й Павла по Темплієру Де
[Морлей
Наполеон у всій славі був присутній на тій панахиді.
Орден часів Хрестоносців, нащадок Старця у горах,
Володар ілюзій гашину з часів асасенів
Знову у тайні воскреснув і знову у злобі безсмертній
Дивляться очі на нас, що незвісно за що пропадаєм...
Чи, може, за злочин, забутий когось у XV віці?

ШЛЯХ СУФІ

- »Вугляре, старий вугляре, на купі чорного
[вугілля
Чи не бачив ти мого намисто?
Про що ти гадаєш, коли сидиш у лісі?« —
- »Фатимо, дитино, забудь про намисто!
Я тебе навчу тому, що дійсно потрібно людині.
Я думаю про це, коли дивлюсь на жар від живого
[вугілля«. —
- »Учитесь? Знову вчитися? Я вже по школі. А що
[як від науки
я переживу твої муки і матиму сиве волосся
[старої людини?
- »Фатиме, Фатиме, твоє намисто під пеньком у
[лісі.
Туди поліз слимак гриби їсти, там гуде жук на
[каліні.
Під пеньком струмок, а в нім золота рибка.
Там ти загубила намисто, випивши воду . . .«
- І перед тим, як чомусь навчитись, Фатіма пішла
[геть,
Покинувши старого суфі, як рибка, як жук, як
[слимак.
А він сидів і сидів, дивлячись на жар живого
[вугілля.
-

НА СРІБНИХ ВАЗАХ З НИКОПОЛЯ

1

АХИЛ І БРЕСЕЇДА

»О«, не було героїв із синів Ахеї,
Щоб дорівняли її силі!«
Так Брисеїда про Пентесилею розказувала Ахилу,
В палатці ворога хотілось бранці
Згадати подругу у силі богорівну . . .
Ахил, жартуючи: »В руках коханця,
В весільних згуках станеться це диво!
І буде жінка з неї. Стане прясти і ревнувати,
Так, як ти ревнуєш, і бачити своє єдине щастя
Лише у тім, що ось я . . . поцілую!«

Голублячи героя, знов рабиня розповідала
Про Пентесилею: »Із женихів її ще не єдиний
Такого дива не створив із нею.
— »Хіба ніхто не женихався?« — »Так, коханий,
Вгадав. І ти не віриш? Ось, упертий!

І ти б коли посватався, — на ранок лежав би й ти в
[її обіймах
Мертвий . . . »Тут голову схилила Брисеїда. О, як
[ненавиділа
Вона ахеян з їх Агамемноном, який всміхався
[брідко
І залицявся вже до неї. Коханка богорівного Ахила
Молилася Діяні: »О, помстися!«
— »Як амазонака — ворог, битись мило!« Ахил
[подумав і розвеселився.

СМЕРТЬ АМАЗОНКИ

«Вітер свище в Галікарнасі, вихор крутить навколо
[Трої.

Насипає століття рясно і пісок на мою зброю.

Андромаха давно не плаче. З Менеласом в труні
[Елена.

А наш бій, як любов гарячий, не забути Ахилу,
[певно.

Гнався він за мною до річки. Чи нещастя смерть від
[героя?

О, мені вмирати не личить з похиленою головою!»

... Бережися, Пентесилею! В тебе ворог Ахил без-
[смертний,

Розлилася по грудях зорею кров по туніці подертій!

Що ж спинився? Немає цариці. Йй туман наляга на
[очі.

Тепер героєві не надивитись на безвладну руку
[жіночу.

Як на Полігнотових вазах погляд довгий очей
[великих . . .

Безчасове, могутнє, відразу чи не все рівно, — віки?
[Хвилину?

Сметь навколо і смерть нізащо. Наганяє Менелай
[Елену.

На вазі Полігнота краще не дивитись на неї? Певно!

Свище вітер, горить і палає полум'я. Вже немає
[тіла.

Як ховав амазонку, знаю, у героя рука тремтіла.

СТРІЛА АРТЕМІДИ І СМЕРТЬ АХИЛА

Аполлону стрілу подавала Діяна і казала: »Зробле-
[но з дуба!«
Завтра стане Ахил з донькою Пріяма, з Поліксеною
[до шлюбу.
Але він, хто пізнав амазонку, вже не сміє нікого
[любити!
І тому сини Іліона Ахила мусять убити!

... А як впав Ахил богорівний, перекинув вівтар,
[залитий кров'ю,
Поліксена, бідна царівна, його жінка жила недовго!
І коли богині молилась, не прохала нічого в Діяни,
І її мармурове тіло не заквітчувала квітками.
Ту стрілу, що попала в ногу, в його п'ятку, що вбила
[Ахила,
З плачем кинула їй: »Недотрого! Хіба ти сама не
[любила?«

4

КІНЕЦЬ АНТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Так, у небі безсмертна Діяна із стрілою страшною
[гуляє.
То від гуги безрадної стане, то в природі години
[мішає.
На що їй, безсмертній жити, коли смерть взяла
[Ахила?
Й того іншого... нащо світити, коли таке наро-
[била? ...

●
На срібній вазі з Никополя скити, немов живі,
[гарцюють,
Та в'яжуть коні. В них довелось Елені із Ахилом
[жити.
Коли вернув назад обох човен Харона.
В земнім шляху вони обоє знали, — земне кохання
[не бува навіки!
Лише богами, — їх боги вінчали, в них відчинилися
[повіки . . .
Любов богів плодюча, довга, сильна, безлюдний край
[їх дітьми заселила.
Тому в нас, бач, на тихій Україні струнки дівчата
Й парубки — в Ахила . . .

●
На все сказати — ні, це не сказать нічого.
У кожного свої картки лежать. Це зміст
Із неповторного, інтимного, »булого«.
На все сказати, ні! Це не сказать нічого.
Людина робить із карток свій міст,
Свій замок картковий із незабутніх мрій,
Із ласки споминів, розмов і щастя.
Хто з друзів згинув, тихо відживає.
Сьогодні знову нічку не посплю,
Рідні та друзів карточки наліплю.
Їх всіх однаково я гаряче люблю
Любов'ю довгою на півстоліття.
Картки не можуть так собі пропасти
В мій замок карточний із незабутніх мрій.

ЧОРНИЙ КРІШНУ

(З індійської мітології)

Сиділо в доброму порядку
Дванадцять женихів край старця.
А незаконний, чорний брат їх
Був неprisутній . . .
Може статись, що не подобався він старцю.

Що ж? Парій геть пішов в діброву,
Зробив стрілу і лук. Із дуба
Він вистругав о там, о там
Подобу до старця: ріт і ніс і губи,
Як вичитав, від ніг до чуба.

І день-у-день магічні вправи
Робив і вчився, вчився, вчився . . .
От женихи всі на виставі,
Цар, молода,
Також цариця і щит високо на дзвіниці.

Дванадцятєро в щит попало?
Тринадцятий — у саму точку . . .
Всі ахнули і без скандалу
Враз зятя
Засмолили в бочку, й царівну. Хай їм! В світ-за-
[очі . . .

Хитала хвиля, гнала буря.
Царівна, спіймана, як мишка,
Все придивлялась. Ой, цей мурин!
Він гарний, любий, чорний Крішну,
Владика в бочці спав всевишній.

Тимчасом старець, злий учитель,
Побіг сердито до діброви
І вздрів: такий, як він, старий стоїть там
. . . Дідок
Між брови підпис: »Будь здоровий!«

ДВА ПЕРЕСПІВИ З ЙЕТСА

I

Глянь, янгол хитає колиску твою.
Покинув він жалі і мертвих труну!
Сміється Бог з неба, хороше тобі!
Таке Йому миле, таке, як мені!
Цілую, цілую мое немовля!
Колись засумую, як буду одна.

II

Коли постарієш і будеш куняти
Отак біля лампи, візьми мою книжку
Поволі читай, нехай спомини нишком
Не раз затуманять твої оченята.
Ті очі прекрасні, глибокі та темні
Ті тіні від вій . . . Як їх люди любили.
Хто вірно та довго, а дехто на хвилю . . .
А хто — той єдиний, — за душу таємну.
Схиляючись сумно над згаслим вугіллям,
Подумаш, як відлітало кохання,
Минаючи гори, зникало в тумані,
Обличчя ховало в далетких сузір'ях.

МАГ ТАМІЛА

Крістель мила, тамілка мала,
Розкажи про далекий Таміл . . .
Я би спогади так почала:
Твій прапрадід літав без крил,
Батько привида вивів, і це не біда,
А що дідові книги спалив, шкода.
Діда слухався океан . . .
Коли пальми японці палили в ярку,
Став його королівський ридван
Після смерти коритом в ставку.
Дід жалів ворогів і собак.
А чи вас не беріг він? Ще й як!
Бій тяжкий не стихав. А ви поза гай
Утікали, малеча мала!
На могилу став ворог потай,
Нерухомо чорнів, як скала.
Дід з могили торкнувсь самураєвих плеч.
— Цить! Це внуки, — сказав, — Захочай твій
[— меч!

●
Як поет, що загубив дорогу,
Перебив начиння по шинках,
Заспівала муза недотрога
В макових, осінніх голівках.
Доспівала й попливла із гаю
До зірок великих, від землі,
Бо в землі часу і сил немає
Слухати про справи неземні.

ПОДОРОЖ

Ние в грудях серце незряче

І не каже куди? Чи треба?

Під ногами село Теляче,

А над нами безодня неба . . .

Ну, а діти? Ті когось бачать,

Там іззаду хтось злий в павутині.

Не сідаймо. Ось, ось заплачуть.

Не лякайтесь, мої єдині.

Наша стежка веде все вгору

Від Телячого на кручу.

От і серце не відає горя,

Ось щасливо живе без сорочки!

Подивлюся на світ. Край річки

Кропиви для борщу назбираю.

Коло річки ростуть печерички.

Скарабей свій м'ячик катає.

СНИ РІЧОК

Тут, у Шотландії, є Дін. Пливе собі й кінець.

І бачить Дін далекий сон і Калитву й Дінець.

Збирав мій дід для слобожан коштовні три дари.

Віддав синів, бо так бажав, піски та млин старий.

Віддав свій криворізький став і Калитву ріку.

Давав, давав та й перестав, коли віддав доньку.

Загинули його сини, доньку злий ворог вбив,

Шумлять, шумлять, шумлять, чи ні

Ті ділові дуби?

Йде, перемінюється сон, впліта кінець в кінець:

Дінець впадає в тихий Дін, а Калитва — в Дінець.

Щоб не гасити щастя, Хай горить!
Дощ не далеко падає й не близько
Над вугликом рожевим. А згори
Похмурі хмари. На дорозі слизько.
Водопровід в ночі починають майстри
І варять чай, нахилюючись низько.

АВРОРИН ЦВІРКУН

Мені дивно. Він справді за морем
Золотий Аврорин цвіркун!
А я думала, це одна з історій,
Що видумав для дітей дикун?
Дар Зевеса в насмішку, — безсмертя!
Напівбог, він живе, мов блоха!
Як цвіркун завидує мертвим,
Свою смерть, мов Аврору коха.
Він проколює кактусом губи
Древніх мумій в землі. До зорі
Він себе під камінням губить
Пірамід мексіканських царів . . .

КОРОЛЬ КАНЬКАНАПА

І сказав гуру Королеві.
Міркуючи, як слабість його грошолюбну до діаман-
[тів та грошей
Зробити опорою сили:
»Тримай діаманти браслета на лівій руці і дивися.
Вони тобі милі? Та скільки таких діамантів —
[секретів

Тримав Розуму дорогоцінний браслет.
Тут король зосередив увагу, як вмів, на браслеті на
[лівій руці.
Думав та й думав над словом великого йоґа,
Думав так довго, що серце зробилось прозорим і
[чистим, мов діамант.
Цю Придворні, помітивши зміну, прийшли, подиви-
[лись в щілину,
І посліпли від сяйва великого. Що ж їм робити?
Коли король до них каже нечуване: »Гадають, ніби
Сан володаря, слава і влада деспота
Зробили мене королем? Ні. Мене розбудили
Постійні зусилля думки в душі«
Так в безсилового вироста сила і став король хорошим.

●

Хіба релігія, — не шукання правди?
Що таке Догма, як не відкриття прожитих віків?
В молодости недоросток наказав зухвало
Собі самому, майбутньому, старому:
Вір, як я вірив, і ладно, й сиди вдома.
А що таке віра, як не шукання щире дороги?
Метод для пізнання найвищого, дорогого?
Мова мудрих, мова жива,
Збагачена довгим досвідом.
Віра ловить Нові Слова в концептах повільного
[розквіту
Та ось, слова витираються, мов старі светери на
[ліктях.
Їх оживлює забуття. Сіті з неба мають широке
[очко, велике

І там пропадає те, що нікуди не втече.
А Таємниче Тао нікого не полонить, не гомонить,
І поволі, мов повінь, втягає всебе.
І люди пізнають старе витерте слово
В великому Слові, якого ще не обмацали.

Чому мудрі й безжурні слов'яни
Спокійно наймали варягів, зі стисненим ротом
Князів цього світу на чорну роботу влади?
Голота без каяття. Старий Завіт
В історії безнадійно-важка ноша
Були вони, варяги, в глибоких зморшках!
А рот, гляньте на рот! Твердий, жорстокий рот . . .
Пристрасно стиснений рот — нещастя.
Хіть до влади — провалля невірне до чорного
Омуту, злого історичного безчасся. А в древніх
[слов'ян

Ледь, Лада, Тао співає, — Божа Істина.
Христа прославляє, радіє красі неписаній.

Хай чужі племена з часів Вавилона та Кіра
Лізуть із шкіри до риз, що носять
Старорежимні насилля, деспотизм, комунізм.
Думали, мабуть, безпечно ліниві слов'яни?

Я надягаю панцир виплеканої мислі
Свого світогляду, як надягав в старі часи
Старий Муромец, багатир Володимира, —

Красного Сонечка.

Я знаю, що я вже не я, і сила не моєї мислі,
А тяга святої Праматері Землі.

Я чую, я вже не я, а прабабка моя Поляниця
В дикому полі сунула до кишені Іллю Муромця із
[конем.

І засунувши їх до кишені, їде на своїй конячці,
Аж той кінць »Трав'яний мішок« почне спотикатись
Під тягарем чотирьох сил.

І мені тепер не розсипатись, не розбитись
О шизофренії столичного міста
Під дикими ударами чужої психології,
Побуту й наказів зовнішнього світу.

Логіка мислі, як перспектива в малюнку,
Метод, щоб охопити неохопне.
В пляні людської свідомості, в мозку.

Але безліч неохопних свідомостей опадають,
Як пелюстки троянди під осінь . . .
Зараз ніч чорного альтруїзму,
Середньовіччя боїться Єдиного та Його Власности,
І людину вчать забути себе і бути корисним рабом.
В пишних шпиталях, де всі бояться хвороб . . .

ЯМА, — ІНДУСЬКИЙ БОГ СМЕРТИ

У Тибетанському Бардо-Тодол,
Ця книга, — найстарший манускрипт на
Тибетській мові, там
Під машкардою смерті, у ямі, відкриті
Ямою тайни вічного життя.
У час великої містерії в храмі
Душа забуває минуле у Таїнстві
Вічного Будди.

ОХ

Ох, — старенький зелений дідок
Лісовик на пеньку присів і куняє,
Загорнув свої ніжки у мох.
Сонечко припікає. А хто його знає
Кого він чекає . . .

Бачить Ох ідуть удвох батько з сином.
Заховався Ох. Батько, сів на пеньок
І зідхнув. Тяжко зідхнув бідний
»Ох, ох, ох . . . Тут Ох собі й скок!

»Що тобі треба? — питає Ох,
Чи сина ведеш в науку?
Дай мені. Приходь за рік, сідай на пеньок
Верну тобі майстра на всі руки«.
І заграв на дудочку в три голоси . . .

Дід подумав трохи тай дав сина в науку до Оха.
Три роки від діда ні слуху, ні духу.
Тричі спалив Ох лінивого хлопця, та й . . .
Та й викохав такого козака, що не пізнав дитину

Дід свою власну: швидкий, хороший, одно біда,
В діда нема грошей заплатити, то взяв він
[хлопця на тимчасове.

»Замикайте, двері на тяжкі засуви! — каже
хлопець до діда, бо Ох за мною до хати їде«.

Приходить Ох, стукотить до вікна,
А в вікні Божа Мати, не пускає до хати.

Зажурився Ох, пішов у гайок, сів на пеньок
І куняє. Ніжки у мох, і ніхто не знає,
Чи сидить на пеньку все в зеленім гайку,
Чи вже Оха давно немає.

ІЗ ІРЛЯНДСЬКОЇ ХРОНІКИ 8-ГО СТОЛІТТЯ

В Ірляндії у Святого Колумба

Був друг, чернець Одрума.

Просто не знати, як далі казати,

Тільки мали того ченця живцем закопати,

Щоб беріг монастир від володарів світу цього,

Злих духів . . .

Через три дні захотів побачити друга

Святий Колумб і велів розкопати могилу.

Очі сліз'яні відкрив із гробу Одрума і закричав у —

[голос:

»Нема чого боятися смерті. Її нема,

І пекло зовсім не таке, як духи кажуть про нього!«

»Мовчи, Одруме! Кидайте землю! Землю до пельки

[Одрума,

Щоб він не базікав!« —

Крикнув Святий Колумб.

Так і зісталось поділене далі на тих,

Що не знають і не мовчать, і на тих, що знають

І присягою зв'язані, мовчать . . .

В КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКІЙ ЛАВРІ

Схимники, затворники, подвижники

Відали Силу Ісусової молитви.

Ми не знаємо запорожців! Запорожці були

Характерники, лицарі Суворого Ордену

Божої Слави!

Ісусова молитва сокровенна, не проста молитва:

Зрозуміти Запоріжжя можна, вивчаючи Чакри

Індії та Тибету . . .

Ми не знаємо Гоголя. В глиб у душі Гоголя

»Ніч під Івана Купала«, »Помста Страшна«

[Антихрист

З обличчям, що вбило Гоголя від жаху,

Стоять на Порозі, як Сторож Порога . . .

У стовп застою, в знаряддя смерти перевертається

Дух, коли каже: »Обмежусь і трохи постою«.

КІНЕЦЬ СІЧНЯ

Блаженні ті, в кого є добрий Учитель.

Під тінню запліснілих кам'яних баб-менгирів

Помітять Веселку і в ній, як барди й друїди

Рішуче все розуміють . . .

А мені вуха залили кип'ячим оловом,

Коли я насмілилась коло брами послухати Ведди.

З тих сивих часів з ошпареним вухом

Переходжу з життя до життя . . .

Боюсь, щоб не залили смолою горла,

Як прозраджу про переоцінку цінностей

І які я бачила келехи з кров'ю

На порозі до іншої свідомости . . .

Аж ось переді мною шість вузликів Будди,
Їх треба по одному розв'язати,
Не хочу спинятись, хочу пізнати глибоко саму себе,
Аж до останнього Гордієвого вузла. Його я
Маю розсікти, як яблуко Пізнання Добра і Зла,
Що Я зірвала в далекій бувальщині.

НЕПРОЧИТАНІ КНИЖКИ

Роки за роками включаю грамофон і слухаю
Курси східньої миви.
І швидко за них забуваю,
Біжучи до підземки, до праці, до студій.
На що мені азбука їх неймовірно тяжка?
Для чого античні ці мови? Для Слова одного?
Як вхожу в орієнтальну книгарню музею,
Я бачу Слово. Воно заповнило томи
Книжок на полицях до стелі.
Що я зо всім європейським знанням!
Куди мені! Не розшифрувати . . .
Чи не почати знову? Чи не варто ще раз
Уранці пустити пластинку один разочок?

ЗАЛІЗНІ ВОРОТА

Болгарські студенти співали потику, то вголос.
А наш пароплав наближавсь до Залізних Воріт,
Дунай пручався, як полоз в вузькому проході.
Між скель хвилі крутило в воронку, в безодню.
Капітан не любив цього місця.
Гарне, хай гарне та забагато утоплених . . .
Поволі слов'янські пісні ставали буйні,
Мов учаділи, стрімкі голоси проривались
У шум водокрутнів кличем бойовим до духів Дунаю.
І раптом почули ми крики: »Рятуйте!«
Спасальні круги кинуті в воду. Була то сварка
Коханців? Чи дівчина впала у воду, стративши
[розум?

»На цім місці не можна спинятись« — сказав
[капітан.

Серед порогів підводних, куди нас тягнули потоки
Могутньої річки, пароплав продовжував шлях свій.

Визвірився, катує брат брата

(Знов арешти вдома) Сам не знає з чого!

Така енергія пре із Зла, така апатія у Добра . . .

Щоб не бачити того, що бачив,

Щоб не чути того, що чув,

Художник Г'ойя оглух, як Бетховен,

А потім осліп.

Добрі люди п'ють без просвіту,

Починають за здоров'я, а потім за упокій.

Благодать. Тиша. Мовчи та диш.

Пудами ловлять по світу

Заборонений товар — гашиш . . .

ЙОГ МІЛА РЕПА

Все в хаті перекинуте і взято гроші,
Назбирані, щоб купити одяг сину.
Найбільше прозаїчної причини
Для віршів ізнайти не можна
Як крадіж . . . Злої долі зле насіння,
Я думала. В смятінні
Пішла в музей поглянути на ламу,
Та непереходячи через дорогу
За камінь зачепилась хворими ногами
Коло крамниці. Що я бачу? Йога!
Я враз купила біографію поета, —
Святого Міла Репу із Тибету.

Буває ж совпадиння!

Його родину обікрав їх рідний дядько.
Покривджена вдова послала сина
До чародія, в помсту, мов ягнятко . . .
Син відьмаком зробився радо
І родичів забив і поле знищив градом.
Я насолоду помсти бачила таємно
В собі самій, згадавши крадіж вдома,
Як вдало він накликав сили темні,
Не давши згодіям урятуватися, нікому!
Такий мізерний стан із соромом в собі відчувши,
Я ждала, як врятує Йог себе й мою нещасну душу.
І діждалась: від ворогів, — були ті в заговорі,
Під старість отруївсь він молоком прокислим.
І помоливсь за них, коли на смерть захворів,
Бо Міла Репа так розумно мислив:
Здарма терпітимуть найгіршу кару й муки,
Ті, що глухі й сліпі до Божої Науки . . .

ПУНДИТ І МІЛА РЕПА

Розкаявшись, пундит, що отруїв святого,
Питав: »Який злий демон в'ївся в твої кості?«

Міла Репа:

»Дух жажливий »Я«, що летить наввипередки
[злого всього.

Набитий пихою, уразливий, малий, він твого
[зросту!«

Прохав отруйник, як прохають місяць діти.

»Дай муку цю. Дозволь мені хоч трохи
[потерпіти!«

Міла Репа:

»Ні, ти слабкий, від болю зла наробиш!

Мовчи та диш, а я, я за тебе повоюю!

Смерть все одно, чи старість, чи хвороба,

Дивись, як двері почорніли від отруї . . .

І видихнув, вмираючи, на двері хворобу Міла
[Репа.

І двері застогнали і розпались, і розвіялись по
[степу.

КОЛО БРАМИ ВАВИЛОНУ

— »Читачу, Ви, єдиний, що читаєте, мою книжку!

(Це не парадокс і не лестка . . .)

Бо Ви дійсно єдиний, з ким нишком

Я балакаю в цю хвилину на рідкісній мові Серця.

Читачу, я знала, що я Вас зустріну!

Правда гарно, коли так здається?«

ЗАМІТКИ ЧИТАЧА

ДУМА НАД КНИЖКОЮ КАФКИ

Сухе пожовкло, а під ним зеленіє
Зложена, злажена, пристосована мрія . . .
Чому б не шукати далі далеке й таємне, несуразне?
Будеш знати за багато, воно й постаріє
Зложене, прилажене з чотирьох елементів.
А далі? Що далі, вітри рознесуть... Для чого ми тут?
А далі на горі замок. Бюрократична крапка.
У замку точка під замочком павутинить козні.
»Щоб тебе хтось прихлопнув? «втомлено шепоче
»У твоїй клопині, й метаморфозі . . .« [Кафка
Тепер у князя Гаррі блискучі, тверді, не прозорі
Зуби із чорної, очі із червоного емалю.
Поет, парій поет, що тулиться в гетто, в ту пору,
Поруч, по-сусідству, не може бути далі
Від княжого інтелектуала . . .

ТЕКСТУРА ВРАЖЛИВОСТИ

У день подивлюся, ніби й немає нічого там.
А під певним кутом,
Під вечірнім освітленням ламп,
Барви хвилюються, виходять із рам
В хороводи світів,
А за ними абсурдні сліди
Невже не побачив ніхто?
Кому ж я тоді їх, малюнки мої, віддам?

В КНИГАРНІ

Мене переслідує погляд
Із глибини коридору.
Німим, палючим проникливим зором
Дивиться . . . Що це, недогляд

Старосвітської України,
Чи фотографа, чи живі очі зрячі?
Бо я читаю уважно «Таємну Доктрину»
Моєї старої землячки.

ГІСТЬ НА З'ЇЗДІ

Історія подібна до змії,
Чи, як у вазі квітів, в'язочка цибулі.
Бувають і такі історії учителі,
Що про Петлюри місію забули . . .

Геть (перед гостем) із історії метуть
Злослівною, лавровою мітлою наш почот,
Надію нації і славу. В чому суть?
Чом гість чужий нічого? Сів собі й мовчок.

На з'їзді всі балакають, ніхто не їсть,
А гість мовчить . . . ніяково, розумно й трохи сумно.
Нарешті зацікавився: «Це все одно? Ви кажете
це все одно? І хто? Старий Махно і тінь Петлюри?»
Із їддю усміхнувся шановний гість. —
»У Вас, Ви знаєте, такий . . . англійський . . . гумор«.

ПЛЯН СУМНІВІВ

Дерев у полі злегка квіт торкнувся.
Не шкодить сонцю весело, з завзяттям
Змінити Азбуку, щоб світ перевернувся
В поезію весни, що в ній самі поняття!
В ідеограми, в загадки берези
Із тінями на папороті грають
І заглядають радісно, по черзі,
Де сумніви на потяги втікають.

Чи був в них плян цей ліс зашифрувати?
Під сумнів взяти, що десь щире серце б'ється?
Та Андерсен у Данії не міг не існувати!
А в нас Шевченко зовсім не здається! . . .

ВІРУСИ

Ух, яка весна! Холодна, тверда, як камінь.
А донька каже: »Ми тут нічого не вдіємо, мамо!«
Я дивлюсь, як вона несе сина.
Несе хлопця, а він мало не з неї завбільшки
У паралічу переносить із ліжка до ліжка.
Я не можу та плачу, бо я бачу не одну мою дитину.
Дайте нам чисте повітря! Кидайте воювати.
Я б «їх» замкнула на місяць до палати,
Щоб бачили, жаль стало, як руки несуть сина,
Щоб знали про страшні віруси, які плодять війни.

ФОТОЗНИМКИ СИНІВ

Профіль сестер милосердя коло басейна,
Де плаває з лицем Франца Йосифа джентелмен і
[дитина.

А за вікном шпиталю, де дороги шосейні,
Сидять в автокарах скручені, зігнуті спини.

»Я занадто старий, щоб любити жахливі війни«, —
Сказав Франц Йосиф одній державі.
Тоді, щоб роздути світові пожари,
Йому вбили сина . . .

І сказав — »Дякую, що звільнив мене« убивцеві
[Ганді . . .

»Не хочу читати, як Вас цькує часопис« —
Старому вигнанцеві на острові Гельголянді
ви для мене »кайзер і батько«, — писав хлопець . . .

Це тільки фотознімки. Квіти, а був Ягода . . .
І ридав Максим Горький, як казала мені Кускова,
За сином, щоб ніхто не бачив, обличчям до муру.
А в Києві? Перебиті сини. Все лагідно.
Тільки поети (їх не друкують газети),
Самогубним танком, хороводом-танком чудовим
Самотужки обходять цензуру,
Перегукуючись із Шевченком.
А на Хрещатику турист цілує землю понуро.

БАЖАННЯ

Чого б я хотіла? Щоб мої вірші постаріли . . .
Віджили своє, перестали бути сучасні!
Щоб хтось сказав, дійсно щасливий, — »Яке нам
В нас, новобранців, нема з чого задиратись. [діло?
Ніхто не стереже старого гестапа,
Не пишуть прокльонів в телефонній будці, в Празі,
Не відкривають газовий клапан,
Ну, словом, ми давно не в'язні
І припинили риторику індивідуальних страждань...«

А чого б я хотіла? Хотіла б, щоб моє серце не
[постаріло
Серед рожевих, нових планових, папірових завдань.

●

Символ каліграфії
Чітки, як листя бамбуку,
Ясні для всіх, хто вмie читати:
Їх тільки дев'ять тисяч,
А могло бути більше,
Бо людина культури
Охоплює тільки повільно суть речей.
Тао з Китаю вникає поволі в душу
І не вловити насилу, не полонити в неволю
Цю першу основу малюнка.
Як кайдани дійсности,
Китай відкидає сплутані думи
Сюрреалізму.

Хто знає Тао, знає мистецтво.
Але дехто не знає мистецтва і думи
тоді у душі без форми. Тао.
Але хто мені скаже, що таке Т А О ?

●

Батько Серена Кіркегарда прокляв бога,
Що традиція збудувала з нечисленних облич Брами.
До дійсного Бога такі не доходять дороги-прокльони.
Але підбіг чорний песик і змінив діло і долю.
Батько Кіркегарда розбагатів, дістав освіту, волю.
Вже не пас вівці на берегах Ютландії.
Та раптом померла жінка, перемерли діти . . .
Це бог помсти з'явився в чорній мантії?
Філософ Серен Кіркегард сказав батькові:
»Помста за твій відчай дитини? За слово, мовлене
Ні, батьку, яка гарантія, [з шалу?
Що християнство твоє не релігія скандалу?«

З ЩОДЕННИКА

Ілюзія подібна до змії.
Отруєна я знову виживаю.
Туманними оманами зими
Овите тіло, не душа безкрая.
Як гарно бачити усмішку на вустах
Людяну, людську в натовпах, не тінях,
І вірити не логіку, не в жах,
А вірити і вірити в Людину . . .

СНИ ЗЕМЛІ

В снах землі безупинних сни за снами минають.
Ви та я в наших змінах, чи себе ми пізнаєм?
Зустріч-спомин! Згадаю про часи давніх мітів.
Що ви родом з Китаю, є певна приміта.
Часом зустріч під старість — певний знак! Напів
Ми одну мали кару і не дуже сердиту. [діти,
Там, де гори йшли кряжем, шелестіли дерева . . .
Ще, ім'я Вам підкажу. Те Ці-Вееве древне.
В очереті доріжка із метою чудною.
Щоб постояти нишком. Місяць, бач, за горою.
І за чашкою чаю вести бесіду з гостем.
Через це, я гадаю, ми не стрінулись досі?
Призабули, чи смішно! . . . Єресь, кажуть науки,
Ніби землю, мов вишню, крутять місячні руки!
Ніби в снах безупинних місяць землю тримає!
І що часто повинні ми у тім, що не знаєм!
Казка! — Кажуть науки, роблять бомби й не охнуть
І приватно від скуки позитивної сохнуть . . .

●
Гинуть таланти, виснажені від крику.
Довго піддержує сили відчай.
Але й руки, підняті догори, без ліку
Падають від втоми, й людина п'є чай.

Зникають таланти. Як не пропасти?
Від бюрократичних наказів не сюди ні туди!
Вимотують з людини часто
Не соняшні клярнети, а труди й труди.

І трудиться, пише жучок трудящий,
Витягує з себе шовк із промов.
Так бувало давно, за царя ще,
І так буде пропаще знов . . .

Б

Лютый

February

Признання.

Слова: Галя Мазуренко.

Муз. Ф. Євсевський.

Andante

First system of piano introduction, featuring a treble and bass clef with a common time signature. The music is in a minor key and begins with a piano (*p*) dynamic marking.

Second system of musical notation, including the vocal line and piano accompaniment. The vocal line begins with the lyrics: "Сло-ва його по-ру-ши-ли мовчання і не-по-кій і жак о-хо-плю-є мє-".

Third system of musical notation, including the vocal line and piano accompaniment. The vocal line continues with the lyrics: "не. Як гі — рко мститиме за це. при зна-ня, за те що не мов-чав, що зради: сам се-".

Fourth system of musical notation, including the vocal line and piano accompaniment. The vocal line continues with the lyrics: "і середно 3 1 0 га із посміхом: з хо-".

© copyright by F. Evsevsky 1960.
7, rue de la Michodière, Paris 2^e

Tous droits
RESERVES POUR TOUTS PAYS

сді-вни Со-ро-мідичьвіа за сці-є сд-те і про — кд-не свій сои ома-
 Н-----

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is the vocal line, written in a treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 4/4 time signature. The lyrics are written below the notes. The middle and bottom staves are for the piano accompaniment, with the right hand in the treble clef and the left hand in the bass clef. The piano part features a complex rhythmic pattern with many sixteenth and thirty-second notes.

гау — здо-гі-но За те що не мо-д-ть ш-о зря — кнв сам се —

The second system of the musical score continues the vocal and piano parts. The vocal line has a melodic contour that rises and then falls. The piano accompaniment continues with its intricate rhythmic texture. The lyrics are written below the vocal staff.

66

The third system of the musical score shows the final part of the vocal line and the piano accompaniment. The vocal line ends with a long note. The piano accompaniment concludes with a series of chords and a final cadence. The lyrics are written below the vocal staff.

СМЕРТЬ РІШІ

Місяць Лютий пальчиком мизинним
Рибки дві чарує на гачок.

Ніжки дві, — дві рибки, мов лозина,
Де колеса хруснув каблучок.

На чолі Чумацький Шлях Терновий,
В щоку, в очі врізався, застиг.
Що було говорить Оріон нам
Мовою врятованих світил.

Так, коли за нас хто умирає,
Знати жертву серцю не дано.
Тільки радісно і дивно, бо немає
Кінця світу й тихо, як було . . .

*

Ви йшли легенько по сніжку,
А сніг все падав, ніби сітка.
То Новий Рік був. На ріжку
За снігом цвинтаря не видно.

Як порхав, порхав білий сніг!
Його за Вас земля ловила!
І хто б подумати з нас міг . . .
А Ви нам тричі говорили!

*

Прощатись легко, як нема розлуки.
Ви там все скажете, хай розійдеться чутка.
Ступайте тихо. Можна й там упасти.
Ідїть в проміннях зірки золотої.
Доріжкою постелеться молитва.
А я в долині, на землі постою
З тими, хто любить Вас, на мертвих плитах

СОН ІННИ

Всі чотири до бою взялись
І разом всі чотири упали.
Ніби лотос, хрест на хрест розкривсь,
А людини . . . Була і не стало.
На дорозі чи жінка, чи сфінкс
Витирала смертельну порану.
А в обличчя йому задививсь
Віз Чумацький спокійно та grano.
Спав Британський музей і не спав.
Все так просто. Не з'ясувати.
Чом старенький професор упав?
Йшов і впав, не вернувся до хати.

*

Легку тінь вирізували ножиці для землі.
Нащо вона в Раю? І пливла по небу заворожена,
Ніби сон в прозорі темряву. Доторкалась статуї
І рукописів, на книжки сковзнула, на килим.
По шовковому, по чорному, по волосу
Сиротою промінь забілів . . .

ЗАГАДКА БУТТЯ

Закидають сіть не переможці,
І не ловить риби альбатрос . . .
На чайках пливуть не запорожці,
А пливе із учнями Христос.

Він шепнув до риби чудо-Слово:
»Чи себе ти в жертву віддаси?«
Замахали хвосты-корогви,
Попливла по морю волосінь.

В магнетичнім полі під контролем
Неозорних полчищ ворогів
Риба суне на страшну недолю
За Слова безмежно дорогі . . .

ЛИСТ

Пісні Новгородські були без числа:
Ми вчили про Віче напам'ять . . .
Ось з озера Ільменя дістала листа
Моя півстолітня пам'ять:
Роздумую над твоїм листом:
Жертви не приносять без трагедій!
Ти мене віддала на злом
Відживаючих Енциклопедій.

В озері Ільмені твої на дні
Зіржавіли дзвони Великого Віча,
А ти докоряєш мені . . . Мені!
За те, що сліпі калічать!
Пишеш про Правду, якої нема,
Як не було в боротьбі клясів!
Цю Правду шукаю. Вона не тюрма,
Не кулак, не терор, не розкладає маси.

Були й є пророки, я вірю містичним снам.
Були й не сплили ворожбити.
А як відшукаю, чи передам?
Чи хто передасть пережите?

●

Поховали по склепах слова Христа,
Божі Слова покрутили соборно в бійках на майдані,
Пророка Іллю, — Хрестителя Іоанна,
Всі в Євангелії Езоторичні місця.

Ось атеїзм хитроумний й засів, як прийшов,
Міняти догму на догму . . . Чи ж вільні
Спиняти героїв, що родяться добровільно,
Застрашити силою наказ і кров?

В мові коптів, паріїв Єгипетської землі
Захована книга Четверта: тайни метапсихозу.
Кармічне колесо, — кам'яна Роза
Зодіяка заморожена в готичнім вікні . . .

●

Ні, я не можу, звичайно, не можу!
Що би Ти поколов свої пальці!
В мене ноша, занадто колюча ноша!
Хіба Ти досі за нас не наговорювався?
А вони радять, щоб я віддала Тобі горе!
Подивилася б вгору і віддала безнадійну скорботу!
Хіба Ти, Ніжний, за нас не намолився?
Те, що воно в болоті, має отруйні жала!
Ти тільки поколиш своє серце безнадійним жалем!
Я вже якось обійдуся, коли треба. Не носи мою
[ношу.

ІНІЦІАЦІЯ СМЕРТИ

(Проскурів 1919)

Вдихую тихо повітря у груди
І прислухаюсь, як воно ллється струмочком.
Наповнене тіло до самого краю.
Потім спокійно повітря видихую з грудей.
Скільки разів так бувало?
В тифознім шпиталі ми всі чекали,
Що прийдуть чи білі, чи, може, червоні
Солдати нас добивати,
А, може, внесуть їх, як нас, на носилках
Все ті ж санітари, що трупи людей
Виносять з палати.
Раптом. Який невиносний біль в голові!
І я полетіла в безмежжа.
Вогненні кружала кружляли назустріч.
Аж раптом знову нечekanо вернуло
Мене із могутнім потоком . . .
Напівсліпі очі відчули світ сонця в вікні.
— «Сестро, — я сказала, — випишіть мене,
Бо я вже не хвора, а тут мене вб'ють».
Сестра відпустила і далі життя покотилось . . .

ГОРЕ

— «Взяти і вдарити себе. Хай кров потече!
Знаю, що це не гарно. Будь ласка, без моралі».

— «Що Вас отруїло? Що Вас пече?
Окурки від цигарок, мов ніжки сухих печериць?
Двері, зачинені в метро? Порох з полиць
Книжок? Вам душно? Ви вільні. Є що їсти . . .» —

»Це більше всього може надісти.
Чого серце має свідомість? Чом бачить,
Під колесом мертвої долі, — і найближчому нема
[сили допомогти? Це невдача
— »Моліться. Все минеться. Дихайте рівно, рівно,
[рівно, поволі . . .«
— »Ви насміхаєтесь? Забути ліжко в лічниці для
[дітей?
Як він зайшовся плачем: »Я дурний, малий
[хлопчик!«
Як би в себе у безсилі по паралізованим ніжкам!«

ЛІКАР У БУРМІ

Я швидко помітив щось дивне в старому.
Він сидів, мов в короні, на площі, на купі сміття.
В лахмітті, — мов старець величний на троні.

Я сказав, що я лікар, — шукаю ліків від болю
Для хворих на рак, від напруження, бо страх
Це головна проблема психіатрії . . .

Але хто цей жебрак? Чи має він друзів? Рідню?
Чи довго він вчився безмовної молитви?
— »Не знаю я горя, не відаю болю. Із друзів?
Не маю нікого, крім Бога!
Тяжко навчитись науці цієї, та можна«
Лунала спокійна відповідь його.

— »Чи мучитись Ви від болю? — »Ні, ніколи«.
— »Чи Ви почуваете біль?« »Так, я відчуваю біль,
Та не знаю я муки від болю . . .«
Відповів мені другий дідок столітній,
Сидячи на полянці під сніговими горами
Гімалаїв. І я побачив, що знайшов, що шукав . . .
А старець сидів усміхнений і тихо, — тихо,
Слухаючи мене, мов пацієнта.

●
Кожний геній має перепросити:
Він понижує гідність юрби.
Похоронні вінки носити

Юрбі —

Для минулої вже доби. —
Геніїв, що нового сказати не в силі,
Померши — тисячу років, чи сто.
Викопувати віджите з могили,

Юрбі —

І ставити на пам'ятник число.
А що таке юрба? Жива людина
За людиною в черзі по хліб . . .
Був колись хлопчик, — здібна дитина,
Кожна дитина діамант у золі.
Із чудового храму тіла,
Із виплеканих матір'ю дум
Недоля й безчасся своє роблять діло . . .
І генію краще перепросити юрбу.

»МИСТЕЦТВО ПІДДАВАТИСЬ«

»Нема нікого, з ким я завтра
Сяду вечеряти,
Підладжуючи мову до поглядів
Його, або його жінки . . .«
Писав Виндгам Люас, маляр і філософ,
В своїм журналі »Ворог«.

Журнал читала банда творців
Злих репутацій (з оксамитним акцентом
[Кембрідж],

Завжди наготові зруйнувати
Джентелмена, як не свій, посмішкою,
Чи так, звисока, коли він геній . . .

»Революційний Розум?
Найnudніша монотонність!
Контр — Революція?
Несмачна, як вуса жандарма!«
Троцив всіх Виндгам Люас із запалом
Велетня, що шпурляє жаровню з печері.
— »З малярів найцікавіший,
Найкращий маляр без досконалости . . .«
Свій парадокс щодо жінок . . . О, від жінок подалі!«
Він не кінчив, бо оженився
Та й змалював портрет дружини,
Бо з ним її ніхто, ніде, ніколи не побачив . . .

ФОТОГРАФІЇ

Вони злиняють, коли я помру,
Не лишать спогадів: були й немає.
Та хто з них згине, смутно відживляє
В новому тілі казочку нову.

У кожного свої картки лежать, свій зміст
Із неповторного, інтимного, і живого.
На все сказати — ні! Це не сказать нічого!
А як людина зробить без карток свій міст?

Свій замок карточний із незабутніх мрій?
Без ласки споминів, розмов і щастя?
Старій дитині, — без таланту впасти,
Чи вирости судилося б сухій . . .

От знову й знову нічку не dospлю,
Рідні та друзів карточки наліплю,
Недавні і старі, і півсотлітні,
Їх всіх однаково я гаряче люблю!

ТЕМА

I

На Голій Пристані стоять циганські діти,
Де в очерет, було, ховалась Січ.
Скриплять вози і на старім санскриті
Візниця лається і підіймає бич!

Веселі рухи рук дівчат і пальців змії,
А чорні коси дзвонять золотим . . .

— »Поворожи мені! Приворожи надію!« —

Шепоче хтось

— »Їх сім десятків й сім« —

— »Та й я поворожу собі, циганко,

Куди не кину, буде мені клин!« —

— »Я ляжу пізно, і я встану зранку,

Та й принесу розрив траву й полин.

Все буде добре«.

У пісках солоних Олешки, пристань, і минає ніч.

Співа циганка. Запалив свій комин. Гуде вже паро-

Покинув Січ.

[плав.

В старі часи в дуби, пов'язані плотами

Палили турки із гармат наперехрест.

А там, де гра буйок в воді, за камінь

Ховалися чайки, сам, один, як перст,

Циганку слуха молодий повстанець.

Йому про волю й долю її піснь.

На пароплаві обшуки. — »Поганець! Утік між рук!«

Передається вість.

ВАРІЯЦІЯ НА 1918 РІК

II

На пароплаві обшуки. »Поганець,

Утік із наших рук!« — Передається вість.

Циганку слуха молодий повстанець.

Йому про волю й долю її піснь . . .

На Голій пристані стоять циганські діти.

Там де Олешки, очерет (була там Січ!).

Скриплять вози і на старім пракриті

Візниця лається і підіймає бич.

Безжурні рухи рук, а пальці — змії!

»Поворожи мені! Приворожи подію!«
У чорних косах дзвонить золотим.
Шепоче — »Семеро вас там було з отим . . .«
Шепоче — »Ні, я сам собі поворожу, циганко!
Куди не кину, буде мені клин . . .«

Шепоче: »Не журись, я встану зранку,
Я дам тобі Розрив Траву, полин,
Туди, сховайся у пісках солоних,
Все буде добре«, ось Олешки пристань. Вже надхо-
Співа циганка. Запалив свій комин, [дить ніч.
Гуде їх пароплав і покидає Січ.

Там, де в старі часи пливли дуби, пов'язані плотами,
Палили турки із гармат на перехресті,
Там гра буйок в воді, і там за камінь
Ховається повстанець. Він один, як перст той . . .

ЦИГАНКА З ГОЛОЇ ПРИСТАНИ

Вже дороги кочівники чують.
Розбігається табір возів!
Мов в калюжу дощу голубую, з хмари скочив козак
[у куці.
А його випадкова знайома
Із пучечком »для щастя« трав
Чи побігла щось вкрасти із дому, чи нажебрала, йде
[в караван?
На Дніпрі стоїть Гола Пристань.
Не пройти, обліпили корму.
Хтось співає жагучую пісню і розкаже всю правду
[»йому«.

Хто він »твій«? Чого висмикнув руку!

Зник у натовпі. Лютий був час.

Ворожила циганка від скуки, і злякалась, і десь

[подалась . . .

А циганці шепнули: »Все правда!

І тюрма на його руці . . .«

Я їх знала з часів прадавніх. Хай хоронять їх

[сімдесять сім!

Потім чула я в хаті словацькій,

Як твій табір зманив дівча.

А в час війн був наказ розбишацький постріляти

[твоїх циганчат.

●
Любов і смерть, що вони? Вічні?

Торкаються руками?

Я поклала гаряче обличчя

На холодний камінь.

Хай свище вітер студенний,

Жене перекотиполе!

На серці вістка для мене,

А може в ній моя доля?

На Івана, на Купала серед лісу зорі сяють.

Там у колі зачарованім

Душі темні, серце мертве!

Тільки б слово, тільки папороть

Відшукати на Купала!

На Івана, на Купала серед ночі зірка стала . . .

На Івана, на Купала!

●

Коли б хоч відсоток,
Що віддано на слово, »Віриш-не-віриш«
[на льотеріях,
»Любить-не-любить . . .« не листочки акацій,
Коли б оту силу віддати праці!
Але що таке праця без віри?
Що без »Любить-не-любить« життя для людини?
Без »любиш-не-любиш« на листочках акацій
[колючих?

УТОПЛЕНИЙ ТРИКУТНИК

В час ночі, де зірки на пам'ять
Лусками падали з вітража на пісок,
Хтось притулив драбину дерев'яну
До качанів обгризенх зірок
І, сидючи на маківці акацій,
Набрав для мене низочку абстракцій:

СПОМИН

Любов моя зі мною. Тихо, ясно
Вона сковзнула місячним промінням,
Як по доріжці саду, між зірок.
Чи то був спомин твій? І ти не спав?
Вона тремтіла в місячній промінні,
Мов дар богів, мов ласка від зірок.
А може то був спомин? Ти не спав?

—0—

Тому доля присудила вбити,
Іншому тяжкий, безумний гріх,
А мені любити . . . Як любити?
Так не люблять люди на землі.
Тому доля присудила вкрасти,
Щоб хоч раз прокинулась душа,
А до мене доторкнулось щастя
І сказало різко — »Прощавай!«

—0—

Час утікає, ілюзії гинуть. Темна чужа душа.
Серця не стало? Серце застигло?
Темна чужа душа.
Хай буде тихо. Хай буде так.

—0—

Ти мовчиш живий, а може мертвий?
Хто їх зна, отих закоханих? Вона
Напоїла тебе аж до смерти
Чарою червоного вина?

—0—

Бачити мене заборонила!
Ти щасливий? Ти повірив їй?
О, коли б так серденько не нило.
Пий, коханий, пий! До смерти пий!
Скільки слів надуманих та вбогих
Я казала, лицемірних слів!
Серце збилося і не шука дороги.
Ти щасливий, ти повірив їй?
Щастя вам бажаю? Це неправда!
Що бажаю, думати боюсь!
Ти не вір, не вір в кохання, славний!
Я давно вже Богу не молюсь . . .

—0—

Коли б не це безглуздя дике.
Коли б не люта самота!
А та любов, ота велика
Не перекинула моста.

—0—

У стиску пальців твоїх одчай.
Хіба це ти? Хіба то я?
І вже хитрує по-дівочі
І дурить пам'ять золота.
Здається ти, — хіба я знаю?
Найближчий! Може справді сон?
І мрія нитку підбирає
Ту золотаву на долонь

—0—

На межі ялиночка стрільчаста,
По снігу ще мокрий, талий слід
То проходило мое недовге щастя.
От воно там під вікном стоїть . . .
От воно в сопілочку заграло.
Викликало ту, розлучницю. Її
Обіймало, ті слова казало,
Що казало перед тим мені.

—0—

На кожнім кроці лицемірне:
— »Нехай не знають!« — Шито-крито.
У тебе очі темно сірі,
А може карі? Не вловити . . .
Хитаєшся. Боїшся впасти.
А що то скажуть? Як посудять?
А може те щербате щастя,
Воно у тебе тільки всує?

Мов кільцями м'яка неправда зміїться по словах
[невтомно.

І того, кого любиш, давить його поламанеє слово?

—0—

Вся земля поточками заграла.
Знаю, милий, це твоє весілля!
Тільки чом твоє обличчя стало
Ніби сніг, ніби сніжечок, біле?
Чи воно тебе, воно забило?
Ти щасливий. Просто, тихо, ясно
Бачу я твоє смертельне щастя . . .
Чи воно, тебе воно забило?

—0—

Присягав, казав: »Не покину!«
Засміялась: »Скажи перед Богом!«
»Перед Богом!« — шепнув, мов дитина.
Ой, кажи, не кажи, що з того?
Вже тепер не в моїй силі
Ті слова присяги зняти.
У тій другій, у іншій милій
Ти мене будеш кохати.

—0—

Так мабуть, краще, щоб мовчати.
Не переказуй злую тайну.
Холодні пальці делікатно
Листа розірвуть і сховають.
Ти знову вернешся до неї.
Такий, як був, лише тихіший.
Так, ніби зв'язаний брехнею,
Старіший став, а може ліпший?

—0—

Ох, любов'ю жорстокою, злою,
Мені весело тебе заклясти!
Гляну й стану між нею й тобою,
Розсміюсь, щоб ізникло щастя!

МЕЛОДІЯ

Коли день засипає і ніч червона,
Як мої мрії, червона! Як божевілля!
Горить і палить і палить бездонна,
Чорними очима п'є мою душу.
Чого хочу, не знаю, не жду, не чекаю!
Чого хочу, не знаю: хіба ненавидіти?
Темне обличчя й очей не має!
Все тільки темрявою залите.
З нею, що імени свого не каже,
З нею у вихорі, темнім, безумнім
Без кінця, без краю, без кінця, без краю!
Чому голосить? Що воно хоче?
Кличе та й плаче, кличе у голос!
Як пригадати? Коли не згадати,
Тоді все загине, тоді все прокляте!

—0—

Стара ілюзія, колись то мила
Ота, що зрадила, душить, мов ворог,
На серці душно. Воно заблудило
Навколо себе в тумані чорнім . . .

—0—

Що це зі мною? Темні сили
Кружляють в серці? Серце спить?
А гість нежданий, мов застиглий,
За дверями стоїть, стоїть . . .
Чого він хоче? Чи не пізно?
Хто ту калину надломив?
Хто потрощив її, порізав
І так у полі залишив?
Чого він хоче? Подивитись,
Чи я щаслива, та й піти?
Іти все далі та й звалитись
Серед страшної самоти?

—0—

А все злітає темний та лихий
Той демон у заклятті скутий.
І чути голос, здушений, глухий:
— Дозволь хвилиночку тут бути!
Книжки листати. Ті її книжки.
На вікнах поливати квіти.
Чи, може, дар який від мене, чи який
Мій подвиг? — »Не заслонюй світла?«
Так можна раз, один лиш раз любить,
Чи видумати, щоб забути,
Чи жив коли, чи існував на мить
Той демон у заклятті скутий . . .

●

Чому серце малює лілеї?
Запашні, білі. Пасуться корови,
Ягнята, скажемо, край алеї.
Серце малює й не бачить крові,
Що капає з пелюстків часопису,
З недомовок, із допису.
Не чує запаху трупного крові . . .

Розквітли тюльпани. Весна залила
Синім проліском стежку.
Причаїлись в серці титани.

А ну, як не видержить, стежать
Розплескане горе куня чорним круком,
Мовчить на папері . . .

Дрючком, буком, чорниловим друком
Тягне за ниточку нерви.

Вони натягаються, врізаються в пам'ять.

А серце в нестямі шукає серця, — де камінь, тільки
[камінь.]

●

У сні приходив знову ти
І шепотів щось таємниче.
Той сон веселий, золотий,
Я розігнала, мов дурничку.
Чаруй мене, чаруй у сні.
Я буду спати, як ніколи,
Листатиму порожні дні
Без радості, але й не з болю . . .

●

А мати навчала мене: не любити!
Не жертвуй. Жаліти не варто.
І жилки синіли в очах голубих
Від сліз, бо любила жарти.

Не жертвуй наукою (що не пройшла),
Ні книгою (щоб не читати, —)
Для того, щоб в хаті вечера була
Янголові, що — на ваті.

Запалиться янгол від дотику свіч,
Занудяться вдома діти . . .
Чи ти їм казок не казала? В тім річ,
Що сіті любови — все сіті!

●

Дивно: тільки не роби нічого
І будуть любити.
Не роби прикростей, не критикуй.
Будуть любити, коло тебе сидячи,
За бездіяльну пасивність твою:
Не перероблюй зроблене, тяжко носити,
Не розливай води, мати!
Не тобі з милим жити.
Пасивність таку за любов приймати?
О, як мало треба голодному серцю,
Щоб коло тебе сидіти . . .

ДРАКОНОВІ ЗУБИ

Пухне й росте кликасте, але, одчайдушне,
А за ним друге, третє, і кінця немає.
А хто зна, що воно? Навіщо воно?
Знову набухає. Страшно мені, душно.
Кінця і краю немає, краю й кінця . . .
Земля, нежива планета, а спала з лица,
Як втратила місяць: відлітав, як комета,
Забираючи закам'янілі серця.
Срібний місяць висмикував мертве,
А сонце сіяло золоте насіння.
Дивно. Страшно. Щось набухає, витягує губи.
А за ним друге, третє і кінця немає.
Хто зна, що воно? Нащо воно?
А може це Драконові зуби?

ПОДОРОЖ НА ШЕВЧЕНКОВУ МОГИЛУ

Капав дощ. В перевернену бочку
Заховались син, мати та жабка.
А на кочку скочив грибочок.
Звичайнісенька поганка.
На ту грудку, що біля кладки.

Сіла жабка на задні лапки
І надулась на дощ, на хмару.
Подражнив, політав коло жабки,
Посвистав свою пісню комарик,
Де ставочок, де мокра кладка.

Чи пропав, чи розвіявся дощик.
Жабка вскочила в воду, два ока,
Мов дві точки, глядять, як хлопчик,
Він вже коник, — за жабкою скоком
Й патичком по воді хлюпоче.

— »Нумо, сину! Далека дорога!
Від людей, від розмов подалі!
До єдиного друга старого,
Що пісні я його співала!« —
Каже дівчина. Йдуть яко мога.

Де там хліба, води попросять.
От Дніпро. От висока Могила.
Вітер віє, немов голосить,
Ось дійшли, ось сердешним мило
Їм обом на могилі високій . . .

●

Ні, не хочу щастя. Сміх і годі!
І це щастя? Не розкладуй карти!
І не ворожи мені. Не варто.
Закружить весела непогода,
Ліс шумітиме, зламає дуба буря
І, прощай, ніби згасило свічку!
Ніби хто обмовився й понуре,
Не його, чуже було обличчя.

*

Мабуть, хто й обмовився, не знаю.
Він кохав? За що любить? Дурниці!
Той, що в скелях, — спить! . . . мене немає!

Тільки бродить мавка чарівниця.
Мов черниця, мавці не прожити
В його теремі спокійно, тихо . . .
Ні, не смій про щастя ворожити,
Хочу горя, хочу горя й лиха!

ПРИСТАНЬ БІЛЕНЬКА

Над омутом пристань Біленька. Піски, перекасти
наліво.

Весло, усе в золоті, дзенька і віриться просто й
наївно

Що вправо, де круча нависла, Апостол Андрій пив з
криниці.

У золоті вечір, а пісня луною тремтить і двоїться.

Це зміна співа, це матроси: Моторний, Робота,
Правдивус!

Пів віку мина й землесоса немає. Дивлюся, дивлюся
Я в Лондоні, в вільній читальні, в Слов'янській
читальні журнали.

Прокинулись спогади дальні. Біленьке село у
журналі!

Що бачу? Доцент став Моторний? Це син у
Моторних, чи внук?

Я згадую хатку, де зорі, здавалось, злітали до рук,
Де мати варила вечерю, де я у гостині була.

Електрика, кажуть, тепер там й читальня там е
чимала.

І море Каховське . . . Як море? А був перекаст і піски,
І пристань, гудів на просторі гудок землесоса
різкий.

Був мор, потім війни і голод. Сторіками кров утекла,
Ось в золоті омут навколо. Ось зміна пливе із села!
Знов згадую Кічкас і вітер, шумить шовкохвостий
ковиль.

Тікаю я з дому, як діти, як діти сорви-голови!
Віджджу все далі і далі, ось бачу кирпичний
завод!

Мене не взяли, там наймали потомлених босих
дівок.

Ті цеглу важку, мов дитину, несли чередою. Так, я
Читаю, й тепер в Україні, де дітям нема молока . . . ?

НЕСЛУХНЯНИЙ ЯНГОЛ

Янгол іспит мав останній тиждень, жити й вмерти.
Вибрав він батьків, той янгол,
Двох звичайних смертних.

Сон недобрий снівся Христі. Чи то сон, чи
[байка?

По тріски ходила в лісі,
Бігла через балку.
Щось морозом з бору тягне, недалеко хата,
А вона? Їй страшно глянуть,
Закричала раптом.

Чув Іван. Її й дитину привезли в санчатах.
Берегти б Івану Жінку. Може й горе статись.

Нарубали дров. Із хати потягнуло чадом.
Щастя в них, велике свято любо зустрічати.

Та не довго. Бідна хата. Хто б то їм наврочив?
Спить в гарячці немовлятко,
Провалились очі.

Замовляла Христа дошки. Скриньку для
Помилився тругляр трошки [вугілля.
Та й труну зробив він.

Купували свічку в лавці та не того дива,
Щоб дитя лягло на лавці,
Свічка в голівля.

Сніг? Зима. Колючий вітер. Скринька під
По заметах шлях на цвинтар [пахвою
В лісі за горою.

От весь досвід. Вже останній. Янголу час вмерти.
Тільки жаль тих двох: він втайні
Знов родивсь в них, смертних . . .

ТРОХИ З ЛУКІЯНА (II століття)

I

»Звідки ти?« — Питав купець в раба на базарі. —
— »Я Пітагор із Самоса«.
— »Де ти проходив науки?« — »В софістів, в
[Єгипті«.
— »Я би купив тебе, та чого ти мене навчиш?«
— »Нічого . . . Я тільки тобі нагадаю,

Що ти не той, що гадаєш!»

— »Не той? Як я не той, що з тобою говорю, а

[другий?«

»Тепер ти, може, й ти, але був і будеш знову не ти«.

— »Досить, Тебе я не куплю. Я не хочу знати, що я,
це Я, а потім раптом, не я!»

ПРОРОК ІЗ СИРІЇ

»Жди мене, жди! І я повернуся!

Казав в Каллі Гібрама пророк із Сирії.

— »Не забувай, що я повернуся!

Друга жінка дасть мені тіло моє,

І смерть не зупинить моєї волі!

У тиші безмовній я знов повернуся до тебе!

Жди . . . тільки жди!»

●

Греки творили історію в час Геродота.

Аполон кидав у персів списи.

В храмі гриміли віщі голоси . . .

А тепер не той метод. Інші підходи.

Старе, витвір серця, передчуття: тепер суевір'я!

Бо розум не знає ні почуття, ні Бога,

Ні безумного, що гору здійме, довір'я.

Мозок, як мозок, має знання і тільки:

Силогізми, софістику і більше нічого,

Крім знання, не має освічений професор.

ДРУГА ІНІЦІАЦІЯ ЛИСТОНОШІ

Лагірі Магасайя,
Як ріші мій у Лондоні, сидів в куті
Напів у паралізмі і напів в осанні,
Та раптом очі він відкрив
Та й запитав у листоноші:
»Мій Бриндо, знов не ті листи!
Але скажи, чи ти готовий або ні
До другої Ініціації Криї?«
Тут листоноша затремтів від переляку:
»Учителю, благаю! Ні! Я вже тепер листи мої
Всі переплутав. Досить із мене Першої
Ініціації Криї . . .«

НАД ПСИХОЛОГІЄЮ АДЛЕРА

Учителька, психолог, психіатор
Рай не повернуть дитині,
Не дадуть щастя ні батько, ні мати,
Як той Рай у серці загине . . .
Бо нема матеріялу. Безвихідність. Горе.
Що причина без мети? Нащо без цілі стремління?
Чому угору, та все вгору? А що, власне, долина?
Без провіянту куховарські рецепти, де сірники:
Треба в них вірити, а для чого вірити, не знає [зорі!
Психіатор мие мозок, як солону капусту, [людина!
І, не солоно попоївши, пацієнт соціально живе далі,
Перебиваючись, як шизофренік, параноїк в палаті,
Чи як Нерон, Бетховен, Сальвадор Далі . . .
Або з »Не витримав« у шкільнім атестаті.

●

Ми послали їм мільйон, а вони, — ні, щоб сказати
Спасибі!
Давати не легко, ще тяжче приймати, краще
мовчати Мов риба.
Закусивши губу, приймає. Ненавидить тих, хто
звисока Дає не своє. Так, —
Зняти б невільничу петлю образ і нещирих
Подяк . . .

МИКЛУХА МАКЛАЙ

Вода обмілішала в бухті.
Човни в будяках, —
А десь перлямутраві мухи, —
З Нової Гвінеї, від земляка

Тут в гавані плескає риба.
Сплять устриці, краби, пісок.
Вітрила здіймаються дибом,
Насвистує пісню матрос.

Чи снівся Голляндець Летючий
Йому, чи старий корабель,
Пробитий над люком невлучно.
Бій. Капітан.. Шрапнель?

Він юнга лише з пароплава,
Веселий, безжурний юнак.
Він в гавані. Вся йому слава,
Що пісню собі заспіва:

Цей спів про Миклуху Маклая,
Він чув від старих козаків.
Та хто його мову вгадає?
З забутих та мова часів . . .

»ТРЕБА ПРОЖИТИ ДО КІНЦЯ . . .«

З листа вітчима мого.

В лябораторії пекла зло без домішок.
»Культура зла« в рухливих дрібничках
Дрібного дня.
Щоб знати хворобу, так як є
(Лікар. Рецепт. Аптека)
Без ідейних її благовіщань,
День за днем, ніч за ніччю,
Як в баби за піччю,
Треба продумати день за днем,
До першого, до горища,
Де Вічність безока . . .
Тяжко вrostи у високе, в широке,
В бездонно глибоке й спинитись.
Не думати: Спокій. Тиша.

МОДИ В ЧИТАЛЬНІ МУЗЕЮ

Той під Леніна чуба зголив,
Кучеряву завів борідку,
Другий, під Соловйова гриву пустив
(Небожа Сковороди) й чеше зрідка.
Дуже ввічливий. Так і личить,
Бо в обох англійські обличчя.

Та, — брамінка, бліда, як папір.
Друга, — відьма з картини Босха . . .
Та русалка, чи пава-вампир,
Ну, а та собі бродить боса!
Студіюють. Все чинно, як личить,
Бо ж у них всіх англійські обличчя.

»Кенгуру« — по-австралійськи я вас не розумію».
»Кенгуру!« — казали хором чорні,
Зустрічаючи якогось капітана . . .
Так зродилось в світі кенгуру!
У ночі гуділо щось в снігу
То вітали десь »Каніферштана« . . .

Хто Каніферштан був в Амстердамі? —
Австралійський бідний кенгуру . . .
У глуші Шотландії, в Кенгорні
Щось скакало, слід лишивши чорний!
Кенгуру? Я вас не розумію! . . .

Франдиз Бекон, той, що кажуть, глянув
На малюнок мій, маляр той знанний,
Забуття шукав і не знайшов.
І багато ще було промов . . .
Заборонене, гляділо кенгуру
На мене, та на свого гуру . . .

Різсміялись вéсело рожі
Де розквітли хатки на полях,
Їх зелені дзвенять огорожі,
Легко в'ється між селами шлях,
А весні ніби діла немає,
Що дерева її попсують.
На очах сліз немає телячих:

●

Їх господар на бойню повіз.
Двох небитих за вбитих дають,
Битий Шлях вголос пісню співає.
Їх господар на бойню повіз . . .
З нитки падає на перевіз
Хробачок і ніколи не плаче
І не сумно й нічого не страшно,
Пригляділося, і приїлось.
І не тяжко й ніщо не *страшне*.
Чому ж тягне у край мій мене,
Де ще плакати не розучились?

●

Машини, мов вдома по вулицях Лондону.
А люди, мов зайві . . . Стоять бездомні.
Щось головоломне. Приїхав, а далі?
Жив, жив і на розі спинився, притихнув.
(Восьмий десяток), дума в тривозі
І дітись нема де, і хліба ні крихти.

Тихенько, швиденько сусід по вагону
До мене щебече по-польськи:
»Скажіть, чи не знаєте дома?
Я розгубився вже зовсім.
В мене жінка, мала дитина.
А Ви не полька? Я поляк, повар«.

І очі на мене помішані скинув:
»Я ніде не буваю, не знаю нікого!
А сьогодні — він зойкнув — я загубив місце!
Що він зробив мені! Що він зробив мені!«
З ляком дивились очі, мов черешні дві зірвані...
В шпиталі я побачила його випадково.
Ні про жінку, ні про дитину він не казав ні
[слова . . .

ЧОРТОМЛИНСЬКІ ГРОШІ

Як маеш гріш . . . Він круглий! Хай біжить!
Мов зайця слід по берегу пісочку!
Якось буде. Чого там ворожить,
А буде так, як дуже, дуже хочеш.
Передомною острів Чортотлик.
Вал земляний. В воді по пояс верби.
Тут щось ляка. Село, мов гострий клик,
Чи вовчі зуби вищірило й терпить.
Собак нема, — австрієць постріляв.
В селі приборкують щодня повстання.
Край хати камінь над могилою Сірка.
Січ Запорозька. Січ передостання!
Навпроти верб хатина геть стара,
Кудись пропали, чи покрав хтось двері?

А дід: »Віддав! На що кому, щоб крав?
В нас Яворницький із музею повечеряв . . . «
В старім Дніпрі із ріжками вужі,
Що гроші бережуть і місце тут нечисте!
Одного вечора »воно« як побіжить!
Як грюкне тут! У цьому місці . . .
Вареником! . . . А комарів п'ятьма!
Ось, з дідом набалакавшись досхочу,
Я знову в Лондоні, де комарів нема.
Де гади кладів не ховають до пісочку.

ПОРТРЕТИ

»Колись«, — казав він, був я молодий,
А ти, дитина, гралась на колінах . . .
Тоді пригадую всю Україну,
Заквітчану Просвітами, — і змовк.

Старий книгар зберіг скарби в Паризьких скринях,
Але спалив, коли осліп, листи мої,
Щоб без чужих очей, розмова . . .
А я люблю його записочки руді.

ХВОРИЙ ДІМ

Хвороба спочатку угніздилась в льоху,
Поповзла по дерев'яних стінах.
Прикриваючись обоями та штукатуркою,
А дім зверху барвився то в рожеве,
То в біле, блакитне з надписом на дошці:
»Продається«.
Тим часом в Лондоні жила невмируща каста

людей гідних мити начиння в ресторані, чинити одяг, давати години, концерти, тільки б прожити! І так дім попав до актриси. Їй власне підсунули будинок, тільки б здихатись. І ось вона власниця з надією на якось буде!

Актриса спустилась в льох роздивитись майно і нервово зупинилась.

Їй здавалось, ніби жива, ворожа істота схопила її зо всіх боків і ну душити!

Обої віддувались, щось прикриваючи. Вона

[покулувала.

Випала прогнила дошка, а за нею глянуло вонюче й білувате, — гриб! Тепер все ясно, що її не силують платити. Та хіба хто плаче з емігрантів?

Гриб треба знищити, але як нема грошей, то можна Підчистити ножичком, що й вона робила,

вертаючись з фабрики, де біла яйця для морозива.

Хворий будинок помалу перестав думати про

[смерть.

Особливо, коли нагорі чувся чудовий голос.

Гаряче Українське сонце. Власне таке, що його ждав будинок. А потім його так обережно, мов рідного, чистили і поливали чимсь, від чого гриб

[зникав . . .

ОСЬ ЖИВ КОНСТАНТИН БАГРЯНОРОДНИЙ

З очима тигра

І предав він Істину анатемі.

Замкнені ворота, не знаходжу ключа.

З дитинства шукаю і не можу знайти,

Де поділась Істина.

Всюди очі печуть, та не сяють, і діти бояться
Очей тигра. На дереві об'ява:
»Пропає ведмедик. Дуже, дуже бракує«.
А решта невідома. Вивчили формулу й жий! . . .

*

Психею? де твої крила?
Не бачиш? Вони в вогні!
Вже чорні. Я їх підпалила
Свічкою на вікні.

*

Були вони сніжнобілі на жовтоблакитному тлі.
Безсонні ночі. Муки дум і слів.
І рік за роком у безмовві,
Коли не вистачає снів . . .
І почуваю, не вернусь назад. Бо зорі в ніч глядять.
А крик каже (сядь тай плач), — »Я Вас не розумію,
А коли я нерозумію, — то й читач . . .«

В ПАЛАТІ ДЛЯ ПАРАЛІТИКІВ

Молоденька сестричка перевтомилась від біготні,
її охопив відчай і ненависть. Тут нічого не було,
щоб могло викликати повагу до старости. Жінки
старі напів вижили з розуму. Треба було чесати
липке біле волосся, вмивати зморщене, зруйноване
тіло день від дня. А життя проходило!
В цю хвилину з одного ліжка почувся слабенький
»Дайте мені, будь ласка, моє яблучко«. [голос:
Сестричка подала. Жінка була паралізована, а
яблуко їй приніс син, сам вже старий чоловік.
Він служив десь нічним сторожем.

— »А чи б не могли Ви мені почистити яблучко?« —
Зошамкала стара Сестричка в цю хвилину виносила
[сміття.

Стара терпляче чекала, але яблучка захотілось
другій, а третій захотілось помаранчі.

Сестричка повернулась і почала слухняно чистити
та вже з другої палати хтось плакав: »Нянько!«

Сестричка подумала: »чого вони ще живуть?

Нікому не потрібні, тільки світ заслонюють!«

І сама на себе розсердилась за цю не гідну її думку.

»Ви мені не дали помаранчі! «Примхливо і трохи
нетерпляче заплакала та, що недавно привезли її, і
вона не обжилась.

— »Беріть Вашу помаранчу, щоб Вам добра не
[було!«

І нечekanно для себе сестричка кинула шкірки від
помаранч на хвору і втекла. Зчинився галас.

Тільки одна паралізована спокійно дивилась, ніби
з співчуттям вслід сестричці. Вона вже була давно
тут і навчилась терпіти. Її привезли, коли в неї
вмерла її стара подруга кішка, і вона навчилась
терпіти, щоб не стався другий удар.

Ці останні хвилини на щось, відоме тільки їй, були
їй потрібні.

Сестричка прийшла до себе і принесла сніданок.

ЗАЧАРОВАНИЙ ХЛОПЧИК

(Сильведор Далі)

Снилась Звізда у вінці.

Балка, пісок і провал.

Він, — за сухі корінці!

Пісня в зубах, мов кинжал.

Чи не потіха був сон?
Встав і болить голова.
Він через мертвий кордон,
Криком кричав, — не співав.

* * *

Молочні опали із скла,
Хвилюючись, пісня зробила,
Із пісні собаки ідуть,
Хлопчик ступає по крейді
Матроси, що в пісні живуть,
І море стоїть на рейді.

А місяць старий циферблят
Знову поправляє на вежі
Вокзалу. »Час! — кличе плякат. —
Люди за тобою стежать!«

* * *

Назад! Назад! І не чує хлопчик!
Очі вогненні, бездумні.
Як люди затопчуть,
Безнадійно душа сумує.

Його на колінах в світлиці
Гойдає й гойдає мати.
Вона одна не боїться,
Сміє надіятись, ждати.

Аж вирветься в дикому танку,
Палець тримаючи в роті,
Принц у цариці у замку,
З якого нема повороту.

КАТАСТРОФА

Було точно. Точнісінько так, до точки.
Репались зорі, розкидаючи жар плянет.
Соняшні системи ставали коротші
На голову під кинжалом комет.

Але чи буде так точно,
Як буває в колесі нещасть?
Зо всіх боків, де не глянь, очі,
Залякані очі на нас глядять . . .

СХІДНІ МЕТОДИ ПСИХІЯТРІЇ

Безжалісно (об'єктивно) записує доктор психіатрії
Все те, що нормально чує від пацієнта повія.
Спостерігає головокрушні безодні,
Де крушиться інтелект, опускаючи руки.
(В історії хвороб людство стоїть напередодні
Брудних відкрить аморальної науки)

●
Чути гіркий плач Іова над купою гною.
Перелякана психіка параної
На перегної підсвідомого висипала квіти зла.
А на доктора в бідного Іова надія мала!
Бо в доктора на підборіддю щось від'ємне.
Неприємний холод до пацієнта на вустах?
На очах в Антихриста окуляри темні.
Практика лицемір'я. Самозахист від співчуття.
Але він має знання про тайни алькова
Середньовічних гордих еспанських королів . . .
Себе прораджують в пацієнта голками — брови!

Тут психіку звіра підсвідоми льохів
Доктор проколює китайською голкою, — білу
Доколює до смертного (для ворони) дня. [ворону
Ізвиви антисоціалізму: тромбозу коронну
Із безоружного пацієнта вирізують до дна.
І мертві губи машинально шепочуть до комунізму:
»Я Вас кохаю! Я Вас кохаю, Монна Лізо!«

*

На що треба глянути? На Чорне Тло?
А на тлі трикутник? Чи не все одно
Книжка, коляж, чи мантра? Рябить рябе
В очах. Чи втомилась, чи сяє Тібет?
Як жовтий трикутник, на чорному тлі,
Чи шар фіялковий на білій землі —
З місця рушає? Це, мабуть, посли
Вісті з невідома знов принесли?

ПОСВЯЧЕНИЙ

Він потім встав. В віках воскреснув,
Відчувши Істину. Неузвимий.
Його чекав суворий і почесний
Обряд мовчання й спомин невловимий
Могили фараонів...

Вдивляюсь я в книжок сторониці,
На усьмів рідний. Письмена затерті.
Він кілька тижнів у гробниці
Лежав і снів, живий, сні мертвих
В могилах фараонів...

Вік пролетів за віком і стрілою,
Впав за сучасним небосхилом.
Ікони оживають в образах. Вони не за горою
Десь в пірамідах. Святиться весілля,
Що заховалось у могилах фараонів.

Час думати. Де ніч, там спокій.
Була я самотна, бо так бажала.
Сумні й покірні фрески чорноокі
Мене чарують, я їх змалювала
й могили фараонів . . .

РАДІСТЬ

Рімбо читаю і читаю Гекслі
І мосульманське, — про надію й згубу.
Страшні мені гіркі заумні тексти.
До Бога я іду, бо просто Його люблю.

І прізвище таке мені дано заховане, — з ним
Не самотно. Хай мій Бог малює, [тепло.
Хай райдугу до гілочки причепить,
І не повторю Ім'я Його всує,

А тільки сяду й трохи відпочину
Над барвами, що розлилися тихо . . .
Нащо питати про кінці й причини?
Нащо жалітись на долю й лихо?

Якось буде . . . І радість без екстази,
І без аналізу проваль порожніх,
А просто так, з первопричин, ні разу
Мене не зрадила. В ній втіху я знаходжу . . .

МАХАТМА ГАНДІ

Вбив святого старця душогубець,
що й заложником поїхати не встигнув
В Пакістан . . . лишив протези-зуби,
— Все майно, та три святії книги.
В парку Лондону не сонце субтропічне,
В парку Ганді кам'яний. Гадаю,
Там святкують люди (як типічно,
Свято Ганді, бо його немає?)
Ось ідуть орденосці в ранах.
На прапорах війська гасла миру!
Громовержці промислу в пошану
Прялками успіхи свої мірять!
Багачі роздягнені, всі босі!
Парії, брамини вийдуть вкупі.
Навіть уряд (не бувало досі!)
Сам себе відміне . . . Йде, без грюку,
Йде майбутнє з дітьми по дорозі . . .

Щоб збожеволів великий, нещасний Ван Гог,
Сонце прискорило б розклад матерії.
Плянети затримали розпад? Це бачив пророк.
Сонце прискорило крок.

Плянети, — мізерію!

Уран Сатурн, Плутон збились в плянетний бльок.
Тому й збожеволів нещасний маляр Ван Гог?

●
Опадає ясніше і нижче
Небо з неба на синь-краєвид.
Де халупка на курячих ніжках,
Зорі свищуть, бо в них солов'ї.

На покуті спить бог Триголов,
Пропадаючи в себе, як в проруб,
І в тризуб свої крила, мов голуб,
Розгорнув: в три світи розколов.

Перший світ? Його музика знає.
І блакитної Вили танок!
Він Стрибога лице загортає
Від людей у серпанок зірок.

Другий світ, — той поезія знає.
А що третій? Малярство той світ!
Розійшлися три світла в безкрає
Світ Четвертий не знайдеш повік . . .

●
Соняшні цикли та кола у серцевині
Тисячолітніх, закам'янілих піній . . .
Я проміняла небо на серце,
Забула про назву сузір'я,
Про персні Сатурна. А старість гнеться,
Як ембріон до народження в перстень,
Обличчям тільки тепер до зір,
І віддає, що дарувало небо дитині:
Зорям — серце. Сонцю — уяву та й гине,

Щоб воскреснути там, по той бік,
Де почуття і Час навпаки йдуть, назад,
Де душа прозріла не замкне повіки,
І пада на землю. Де навіть кат
Проходить цикли та кола в серцевині
Мудро- блакитно- голубих тіней . . .

Сад. Сезан зонта не закриває.
В колесо конструкцій дощик лле
Конуси уяви заливає
І Сезан вертає в ательє.

Там маляр, свій заховавши зонтик,
Над малюнком голову лама.
Перспективи три на горизонті
В Крапочках »через ніщо« в »нема«.

Негативний й позитивний простір,
Пластика й скульптурність у холмів.
Думи у Сезана стисло прості,
Чому їх ніхто не розумів?

ДУМИ

Магія . . . Попіл імперій
В еманациї дум, їх племен.
Ти — незалежне. Ти — без ферій
Жахливих . . . Ти — ми?

А може ти, — Юрій Клен.
Не хочеш рабом бути в думи?

Замінюй на іншу. Забудь.
Так дума вмирає від думи,
Так думи на думках ростуть.
Забудеш і смерть для думи . . .
Не любиш їх? Просто забудь.
Думи вростають в думи.
Ти вільне! Ти вільним будь.
А, мабуть, від кращої думи
Перевернеться пекло в Рай?
А, може, хто зна?
Мені сумно:
Не можу забути й край . . .

СТРАШНО

Ось ми, гімназистки, біжимо по школах,
Ось вбитий на розі. Спокійне обличчя. Страшно?
Не встане ніколи, така його доля.

В нас погром на дворі. В погромщика шашка.
Рубає двері. Причаїлись діти, євреї.
Ждуть, завмираючи: чирка та біга!
Все колом, колом та шашкою! Лихо злее!
П'яний, безтямний! Люди нічого. Стоять тихо.

Нікого не зарубав. Впав. Слава Богу!
Всі розійшлися. Розбита з горілкою пляшка.
Заснув із кремовим обличчям. На шашку — ногу!
А прокинувся, нічого не зна! Мов і не він. Чи не
[страшно?

МОЛИТВА

Душа замаялась. Від солі
Солоних сліз закам'яніли крила.
Душа замучилась в неволі. Вона застигла.
Доволі споминів і досвіду не хочу . . .
Стискає горло слово півзабуте.
Твій тихий Образ розірвало в коччя
Від бурі сумнівів, від »бути, чи не бути«?
Твій любий Образ в сяйві із віночка,
Твій тихий голос, ніжний, мов молитва,
Мені приснився, і я жити хочу
І мріяти, і вірити й любити.

СМІХ

Багатолітній одчай. Серце спить
Спустошене і випите до краю.
Сміх за стіною. Що ж тепер робить?
Боротись? Як? За що? Хіба я знаю?
Блажен той муж, що не піде в совіт,
Де засідають люди нечистиві.
Там, де підсиджують, там, де момент ловить!
Де темна зависть совість кривить.

Знов за стіною невеселий сміх . . .
Книжки давно дочитані до точки.
Дивні книжки і мало віри в них,
Отак в п'їтми себе й других морочать.

Стук в двері. Входить син. Такий, як я?
І не молодший? Молиться й сміється:
»Вже час на працю! Хочеш молока?«
На, випий! »П'ю«. Знов оживає серце.

СІРОЗЕЛЕНА СУНИЦЯ

Сірозелена суниця спить.
Гойдає вітер гамак.
Крильця розгортає сіль.
Падає в них мак.

Остання надія зникає в блакить.
Майя богиня сірозелена спить.
Сіль заплітає павук,
Богиня розуму, Світло наук

У сні задзвонив телефон.
А може це тільки сон?
Здалека хтось дико кричав . . .
— Хто там? — я спитала невільно.
З телефона голос сказав:
»Людина! Не божевільний!
Під авто кинувсь мій друг!
А ворог сидить в палаті«,
Сірозелений круг,
Очі павученяти . . .

ГІТАРА

Хай Зима підбарвлена під літо.
В літо вірить білоквіт бузька!
Мигдалю рожеві »потой світи«
І каштан, біліш від молока!

Але в залі був протест. Гітара
Починала в стилі Пікасо
І скавчала і втрачала чари,
І не чули музики часом!

Без мелодії концерт. В шаленім ритмі.
Хаос. Білий одчай. З оплесків ропа.

Аж до півнів гнівно грав учитель,
Потім на нас плюнув і пропав!
Я прохала відпочить гітару.
Хай поспить спокійно на столі.
Щоб на літо відродились чари,

Грала б так, як грається її . . .
Хай зима повірить, що це літо,
Снігом грає в білоквіт бузька.
А пісні рожеві з того світу
Гратиме Шевченкова рука . . .

СТРАШИТЬ

(Ларисі Мурович)

На вулиці Клубній, в намисті акацій
З головою в запорозьку книжку,
Я заховалась. Хай тітка в своїм палаці
Губернаторським гадає, що я сплю в ліжку.
Тут у мене гніздо на даху, як у лісі
Акацій. Чому не сидіти панні, як бузку на стрісі?

Ніхто не знайде. Вплітає сонце
Весняний білоцвіт в волосся.
В тих акаціях, вірять японці,
Щось страшить . . . Ну, й живи собі просто.
Так не хоче. Питає про льох у хоромях.
Нащо знати йому, що у тітки під домом?

»Як не скажеш, я тебе задушу,
Що тут катували запорожців тобі не звісно?«
Я з драбини! Рятуйте! Страшить на стрісі!
А за мною, чого тікаєш, доню?
Вихор квітів летить в погоню!

ДІТИ ТИРАНІВ

Кому Анцихрист утіха, кому Сковорода.
А ті, що знають, тихі, мов підземна вода.
Хто має успіх, дістане диплом
І батьківський усміх і апломб . . .
А в дітей тиранів сумні очі!
Засоромлений погляд в дітей титанів.
Їм жаль на батьків, що не знають.
Що нічого не знають, жаль батьків.
А злої совісти нема перевозу.
Нема перевозу. В дітей тиранів
Не висохнуть сльози.

ГУРТОК

Із Нації

Книжки, часописи . . . як мало віри в них.
Ніби душа дочитана до точки,
А далі чути сардонічний сміх,
А далі радію себе й людей морочить

Про волю нації, як нечестивий звіт!
Де засідають мужі нечестиві,
Підсиджують (момент ловить!),
Обібраних доценту й нещасливих.

Що воля націй? Отакі, як я, —
Стук в двері. Входять і цілують,
П'ють кофе з молоком, або без молока
Веселі, молоді й собі малюють . . .

●

»Не бійся, дитино, це віщий сон,
Та не ти, але хан злий має пропасти!«
— »Який там хан? Не хан, а я бачив харю ряву!«
— »Ряву харю? Може рябу? Коряву? Слова немає
— рява?«
— »Ні, мамо, рява харя і мене уб'ють!«
Мати поклала пряжу, ворожить казку:

— »Не бійся, Петрусю, це просто сон!
Це злий хан має скоро пропасти!
Його не врятує і цар Соломон!«

Ось, слухай, біжить хан, біжить до царя духів!
— Рятуйте! — благає, а Соломон слуха. —
»Дух смерти — Азраель глянув злісно на мене!
Сховай!«

Соломон, пожалівши, питає: »Куди? В який край
Тебе заховати?« — »Подалі від смерти, ховай в
Індостан?«

Ревнули вітри. Тої ж ночі від смерти
В Індостані сховався хан . . .
На ранок питав Соломон в Азраеля уперто,
За що та за що той нагнівався на хана? — »Цей хан
Мене здивував, бо він спав по волі Аллаха в постелі!
Я ж мусів по волі Аллаха летіти за ним в Індостан!
Глядів я на нього зі стелі . . .

Я гнівавсь? Так! Я думав, яким то він вітром
В ніч смерти своєї із Криму зліта в Індостан?«
Ми всі в волі Божій! Йди, сліззоньки витру!

ПІСНЯ ПРО ЮРКА ТА ЙОГО СЕСТРИЧКУ ТА ПРО СМЕРТЬ ЇХ ВІД ОПРИЧНИКІВ:

»Люлька, люлька, старенькі вервечки.
В люльці Юрко, ще лиха не знає.
Їх мати пішла заганяти теличку,
А сестричка до люльки влізає.

— Ой Люлі, Люлі, — сон їх гойдає.
— Ой, люлі, люлі! — Скриплять вервечки.
Бац! Покотились обидва. З гаю
Прибігають мати, з ними теличка.
Юрко репетує, сестричка плаче,
»Не плачте, діти, дам вам калачик!«

—Люлі! Люлі!« Картоплинкою носик кирпатий.
Чорна хустка на шиї донині,
Нянька в Московських Кремлівських палатах,
Що Іоне Грізний, вмерши, покинув.

Той юлить, той мовчить, вона шамка
Та не про Івана царенка, жар-птицю,
А про Юрка та сестричку співа шарманка

Про забитих Юрка та сестрицю торочить
У хоромах серед дипломатів.
Вижила стара тінь з розуму, й точка!
Та не зловити її, не розстріляти . . .

Ще лютий, лютий місяць, не Великдень,
Із вати вибірає сніжок зима.
Скоро проліски відчинять вікна
Крізь варту туманів прогляне весна
В зеленім колі веселих т́анків.
Про т́анки та співи напише до сестри Микола.
На пошті запишуть: пише про танки!
Зробити обшук по старих стодолах,
Де монголи клали на князів дошки,
На в'язнів Київських. Чи, на диби!
На мініятюрах видко мертві підосви
І відрізані голови тої доби . . .
Світло — радісний театральний
Хвіст надій коло пошти в майбутнє:
Раніш, бач, біль безголов'я не так почували:
Ось ід завтра, пишуть, по-новому має бути!

Довгі, тонкі руки тягнулись вгору.
Це навіть не дерева, тільки трава.
А де трава, там і нори, мишачі катакомби.
Мені книжку прислали. Вона лежить в головах.
Не тут, а вдома, в головах покійників. Здирають
[кору.
А кора суха, суха від років. Читатимуть до зорі.
Так, щоб ніхто не бачив залізних батьків,
Зраджених батьків! Заховуватимуть в золу, в
Перегортатимуть спомини про 1919 Рік. [комин.
Перевертались, це бита тема, — про демонів
Про перелякану темну землю, [неписьменних,

Як знайдеться свідок, я не відмовлюсь, що він
[бачив їх, —
На всіх мертвих планетах сонячної системи
В демона перевертався перед смертю чоловік.

ВОГНІ КУПАЙЛА

(З давньої розмови з Оксаною Лятуринською)

Тобі дав Бог сувору Духа щирість і стяг шовковий
і тризуб на нім.
І побратимів щирих, мужніх, вірних.
Вогні Купайла Він лишив мені.
Гранчасті вірші із граніту крещеш, не смієш молота
покласти ти.
До мене хилиться задумана черешня.
Все не з'ясоване у Тайні Золотій . . .
Не гнешся ти. Коли замкнені губи, затисла їх, щоб
висікти Тризуба!
І не пізнає мрій моїх ніколи
Твоя душа і твій залізний молот.
(Прага 1940?)

СОН ГОНТИ

За Уманню я знаю озеро . . . де чорний лебідь плава
під трьохсотлітніми дубами мовчки.
Там замок в школу перевернуто і давнє, забуте —
серце вже не точить
А Гонту мучили, стягли з живого шкіру. І він
прозрів, осліплений від муки.

І бачив, як невинні, повні віри, сини до нього
протягнули мертві руки.
Як мати збожеволіла та й мріє: »Не бійтесь, діти,
він нас всіх врятує!
Хай люди судять, батько зрозуміє! Він допоможе
у годину злюю . . .«

ПАСИНКИ

Син не плаче, віддаючи матір за чужу людину.
Сумує та не за тим, чого не буде мати.
Очі опущені в землю нижче, нижче . . .
На покусаних вустах усміх не чарує.
Син стає як камінь. Він бачить,
Що мати плаче через чужу людину.
Старіє в роботі. Волосся сивіє.
Глибшають зморшки турботи.
І син думає: ось я виросту . . .

Діти плачуть, віддаючи мати
За чужу людину.
Сумують не за тим, чого не будуть мати.
Не тому . . . а до їх святині
Доторкнувся чужий і взяв найближче.
Отруїв, бо ненависть отруя.
Очі опущені в землю нижче, нижче.
На вустах вимучений усміх не чарує.
Діти стають, як камінь, як бачать,
Що мати плаче через чужу людину.
Старіє в роботі, волосся сивіє
Глибшають зморшки турботи.
Діти розуміють, що зробила чужа людина . . .

ДОЯРКА

Ти одягнена, та чи щаслива?
По турбінах в неволі Дніпро.
Мені снилось, немов ти машина
Між коров і заводиш мотор.
Підсвідомо, приховано, згоря
За стіною від фраз і куліс,
Задихаєшся ти від повторень
За що люди вмирили колись . . .

ПАМ'ЯТИ МАЛЯРКИ АЛЛИ ГОРСЬКОЇ

Де колос до колоса й тягнеться з серця пшениця,
Запізнені вісті приходять з країни, де люди живуть
[недовго.
» . . . над трупом дівчини плачуть перед народом,
Говорять промови і смерти собі ждуть за слово!
Про що гомонять люди, сюди не доходить.
Про забиту вроду? Про відтятту голову на залізниці?
Міліція каже: сама скочила в воду,
Як її малюнок сам зірвався з дзвіниці . . .
А дівчина — геній, у неї теплі очі та сильні руки!
Ось серце гаряче й зарили у свіжій могилі«.

Чи є відкриття у страшної науки як вимити мозок?
Чи в мозок всадити гвіздок із нечистої сили?
Хай душаться люди! Та люди не гинуть в далекій
[країні
Бо колос до колоса й виросте з теплого серця
[пшениця.

●
Хартія Вольности і »Мій дім, — мій замок«
Як гарно! На іспиті зрілости можна зробити
для учнів диктант: »Жив цар і будував він палати.
Та проти палат стояла порохнява хата,
Чи млин, коли цар був Фридрих Великий.
І сказав мужик до царя: »Хоч трісь! Не продам
Дідової халупи« . . . Як приклад на правду царя
Стоїть той млин, чи хата . . .

Такий диктант можна диктувати, рахуючи помилки,
У вільних країнах . . . там каже радіо:
»Виселили діда через моторову дорогу силоміць.
Звикає жити в Хмародрабі без пса і без кішки».

●
А кішка? Понюхала двері, пошкрябала гнівно поріг.
Кинулась зі всіх ніг на лампу, і лямпка впала,
На штору і штора повисла розірвана, та й помалу
Звалилася коромислом із кішкою на підлогу.
А записка на столі лежала весь день і всю нічку
[довгу.
Та кішка її не читала. Уранці занявкала тихо,
Як діти покинуті плачуть, чи сталось з бабусею
[лихо?
І кішка її не побачить? Патлата, нічого не їла,
В вікно протиснула лапу. Дряпнула та й шкло
[розбила . . .

●
Часом мене охоплює дика ненависть
І тоді я з головою ховаюсь у ліжко:
Можна соромитись почуття, яке не залежить від
[волі.

Я лежу нерухомо, Слухаю. Серце починає нити
Гострим болем: Легше вмерти, ніж знати про людей,
Які зневажають тобі близьке й дороге.
Нищать молоде життя, таланти, надії,
Доводять до відчаю, самогубства!
Терпіти їх? Усміхатись? Любити?
Презирство мене охоплює до тих, хто каже любити
Ворогів, а вони вороги людства.
Але я не встаю і нічого не роблю. Що можна робити?
Потім починають нити кості, де гніздиться
І хочеться припасти до моєї Ікони . . . [ненависть.
Тоді я встаю і працюю.

ІКОНА

Хтось давно намалював Хартію Вольности:
Волю свою захищала дівчина з Фінляндії
Від двохголового орла.
Ніхто не чув, щоб маляра за це вбили.
Хто він і що було з ним далі, не цікаво.
Але дівчина з образа, що захищала Фінляндію,
Стала маляркою в Україні.
Де вона тепер? Ніхто не чув. Кажуть, ніби зникла
При загадкових обставинах,
Бо змалювала вона Україну й Шевченка . . .
Щезла й картина? Чудом іконою ставши,
Святою від краплини крові, юної крові,
Де вмерла нагло дівчина при загадкових умовах.
Бо вона намалювала хартію Вольности України!

Пшениця від морозу дужча,
Немов на каторзі народжене байстря,
У тундрі ясно сполохи горять.
В садах Мічуринських повзуть під снігом груші.
Міста з'являються й мости по кручах.
Корчується, будується тайга.
І там, де плач невільників, ляга
Шлях невеселий до благополуччя.
Це дико і це так. Шумить Ока.
Але не та. Та, соняшна в дитинстві,
Страшна Ока шумить, Ока Сибірська
Як баба костяна Нога, по людських по кістках.

Як голублять Івана малого,
Призабуде Іван великий,
Як хто кривдив Івася малого,
Не забуде Іван великий.
Як образять Івана старого,
Пам'ятає Іван навіки.
— »Діду! Діду! Найбільше з усіх
Я люблю Вас!« Шепоче при всіх.

ВОЗИ

Вози скрипіли всю ніч. Всю ніч до світанку.
Ми кудись їхали на возах, без надії, без перестанку.
Військо, діти, жінки. Глина на колесах, на ногах.
Вечірня роса сліпила очі, що бачили чорні спини
[візниць.

Села відвозили свої надії і долю, і вертали
[порожняком.

Дядьки мовчали. Минали патологічні часи
Найбільшого щастя. Коней кінчали зграї ворон
По краях доріг. Мерзли скручені пальці. На ногах
Мозолі. Ніхто не запам'ятав, що ми їли,
Тягнулись вози, ніби до цвинтаря, до притулків
Чужих, вільних держав . . . але ми вижили!

НАДІЯ

Від дерев'яних до мармурових стель
Краденим набита дійсність.
Злодії? Це виклик на дуель
Всього вельмишановного товариства

А вкрадеться любов крадькома,
В усміх розтягаючи губи,
І диви! Ніяких злочинств нема . . .
Та цього, знаєте, в нас не люблять.

Свічу свічку, бо погасити лінь.
Ще потерплю й кінець бльокаді.
Чорним чорна проти мене тінь,
Моя власна тінь на стіні, в кімнаті.

Та не одна тінь, а ціле гніздо!
Густа, холодна тінь від людей . . . І
Тверда рука, мов залізний гвіздок,
Бо це совість сплющено в неї . . .

Згусток би соли на кінчик ножа,
Чогось, що склад крові змінити мусить!
І надія точить, як точить залізо іржа
На старім обличчі дитячий усмів.

КОЛИ ДОЩИК КАПАЄ КРІЗЬ СТЕЛЮ . . .

Знов циганка, — сміється душа!
Хочеш? Хочеш, вона поворожить?
В небі зірка пригожа зійшла
Так на матір мою похожа!

Дівка з відрами в хмарі. Вінок
Із сузір, у зеленому колі!
Дзвінко стелю пробив молоток,
Ніби дощик веселий, із волі!

— »Моїх ближніх« я може й люблю.
Як не бачу, то і не ворожа.
А в звіринці пантеру одну,
Щось ніколи забути не можу!

СЛАВА

Кістка від слави падає лунко
На дно болота,
У відкриту пащу дракона.
Хтось над безоднею їсть сливу,
І труситься. Нема порятунку,
Як упаде в воду,
Чого ж він їсть сливи?
Бішений, запінений, трусом-трусливий
На горі верблюд слиною дише,
А хтось вхопився за чорнослива,
За коріння, яке підточуть миші.
Об'їджено корінці, і сливи немає,
Сунеться тіло повільно в долину.
Чи якось буде? Чи Хтось простягає
Всесильну руку в останню хвилину?

Хай сохнуть потихеньку сльози.

Слова: Галя Мазуренко.

Муз. Ф. Євсевський.

Andante

The first system shows the piano introduction. It consists of two staves: a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a harmonic accompaniment. The tempo is marked as *Andante*.

The second system features the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has two phrases: "Ти плачеш?" and "Плач, і забувай!". The piano accompaniment continues with chords and a melodic line. The tempo marking *piu mosso* appears at the end of the system.

The third system continues the vocal and piano accompaniment. The vocal line has the phrase "Хай сохнуть по-ти-хеньку сльози". The piano accompaniment includes dynamic markings *rit.*, *dim.*, and *p. a tempo*.

The fourth system features the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has the phrase "По вкритій зляцям до-ро-зі Мовтал без-печний заспівай! Надій-де лихо-забу-вай!". The piano accompaniment includes the dynamic marking *mf*.

© 1961 by F. Evesvsky
7, rue de la Michodière, Paris 2^e

Tous droits réservés
pour tous pays.

Poco più mosso

Хай сохнуть по-ти-же-ньку сльози... Та не барн-ся, бо вже

stacc.

дру-ге Те-бе че-ка-є, Ні-би дру-га. Не

stacc.

f

павч, не — бій — ся й не-ми-най!

f

Allegro

А там де смерть, де Бог

mf *stacc.*

Му-и Там Анехо ва-е Не А ВРА-ТУ-е Ні-ХТО...

f legato

This system contains the first line of the musical score. It features a vocal line with lyrics and a piano accompaniment. The lyrics are "Му-и Там Анехо ва-е Не А ВРА-ТУ-е Ні-ХТО...". The piano part includes the instruction "f legato".

loco

This system contains the second line of the musical score. It continues the vocal and piano parts. The piano part includes the instruction "loco".

Мено *ritoso*
Ні-ХТО... і Ні-КО-ЛИ не по-чу-є Те-

ritoso
cresc. poco a poco

This system contains the third line of the musical score. It begins with the tempo marking "Мено *ritoso*". The lyrics are "Ні-ХТО... і Ні-КО-ЛИ не по-чу-є Те-". The piano part includes the instruction "ritoso" and "cresc. poco a poco".

Бе в'перед святих са-ма-ти!

This system contains the fourth line of the musical score. The lyrics are "Бе в'перед святих са-ма-ти!".

●
Гуде поліційне авто. Жене за злодіями.
А при інших умовинах, на війні,
Як Змієві зуби посіяні,
Виросли б героями на війні!

В газетах новина, — сенсація
Про вчинки невинні сліпого Зла!
А при інших умовах, — герої нації,
Чи адміністратори, що нищать голубів до тла!

Чи грають у люті зміни зміїні?
Змінюють шкіру . . . В новому сьайві
Гуде нове авто ідей поліційних
І пишеться про сенсації криваві.

ЗАЛІЗНА ДИВІЗІЯ

(Написано під враженням книги)

Згадувати треба, трудно — не трудно.
Заплачено тяжко за Очі візії.
Я бачу: ростуть Драконові зуби,
Залізна сила залізної Дивізії . . .

Туманом стягаються по горбках, горбочках
Спомини про розстріляних тифозних в обозах,
Порубаних старшин у гробах — поточках,
Де Різдвяним снігом запорошило лози . . .

Але вони були, — Три Роки самостійної волі!
І за них билися, їх оберігали!
Драконові зуби, засіяні в полі,
Залісні лицарі підрастають помалу.

Страшно Мужів, що вже не бояться смерти,
Виростають з землі боронити свою Україну.
Вони вже бачили смерть, і їм немає смерти,
Знали Три Роки Волі і їм немає спини.

B

Березень

March

Пісня

PAROLES H. MAZURENKO

A L'AMI INCONNU

MUSIQUE TH. EVSEVSKY

MODERATO

Так між тільки вдвох із то -

во - ю, з'то - во - ю, мій дру - же не - знаний! Я -

ко - ю б - вра - зо - ю зло - ю Бо - лить твоє се - рце і в'я - не? Та - ж

ми тільки вдвох із то - во - ю, Ти ду - шумо - ю відчу - ва - еш? Та -

© 1985 by H. MAZURENKO
11, BELSIZE Squ. LONDON

кр-ї лю-бо-ви та-ко-ї як мрі-яв, на сві-ті не-ма-є На

сві-ті та-ко-ї не-ма-є! Спі-ва-ю дяте-бе цо-ти-ху, Як

мрі-ї твої я ко-ха-ю... у ри-тмах збу-деться ли-хо, Від

пі-снїмоє-ї по-ма-лу за-бу-деться білі за-ти-хне.. Най

rit.

гір-ше ті нас осмі-я - ли Ко-го найщирішмилю-би- ли Ко-

a tempo *cresc.*

го найщирі - ше лю-бив ти. Спі-вай самітний мою пі- сню, Те-

a tempo *cresc.*

f *dim.* *p*

ве за-во-ро-жу я в'ри-тні, Твій жаль передам я у пі -

f *dim.* *p*

сні...

СМЕРТЬ КОМПОЗИТОРА

Мені приснилися . . . чи їм судилось жити?
Мелодії прозорі, мов молитва.
Доволі споминів і досвіду не хочу.
Стискає горло гнів ще не забутий.
Ваш світлий образ розірвали в клоччя
Злі бурі, бурі критиків! Бодай не чути
Громи неправедні і свист несправедливий . . .
Мені приснилося, чи судиться їм жити?
Як козаки співали у поході
Мелодії прозорі, мов молитва.
Чи все понищать критика холодна?

НОТИ НА РОЯЛІ

Снилася дич. Ноти на роялі. Плутались по вулиці.
Їх арештували, а потім телефонний дзвінок.
»Я на вокзалі. Дзвоню, дзвоню. Я в Лондоні на
[вокзалі«.
— »Хто ви! Евсевсткий? Евсевский, Ви тут? —
Немає відповіді. Чи, люди, ви чули? Хто дзвонив!
Про нього забули! Пісні розсовані,
Гарні, ліричні пісні. Листи О. Олеся,
Чи вони не розгублені, чи вони не в вогні?
Аж ось чую голос. Дивлюсь на годинник.
Перша година, третя роковина смерті.
Може, тому сняться сни мені?

ЛОНДОНСЬКИЙ МІСТ

Минає ноги міст старовинний.
Крутить води темної Темізи.
Орлик жив недалеко, ходив він
До цього мосту, що оперезав

Лондон на кілька сот років
Міє камінь свій міст старовинний
Під трамвайний і пароплавний рокіт,
Так, як мости в Україні.

Чути запах смоли та риби,
Як на пристанях Дніпра, Дону.
Тут стояв Орлик і думав, — Розбите!
І тяжко стояти було старому.

АХРЕТ БЕТКЕ

У Криму, у пісках язиками солоними сохнуть
Довгі пасма озір, а за ними татарські оселі.
Чи рушницю він брав? Його вбито? Далі потроху
Пише вірші татарські чорнилом своїм з акварелі?

Мій учитель — татарин виводив старанно тайнопис
Довгих дуг, мов прощання вчорашнього дня.
Він причаїв свій дух. На колінах рукопис,
Під папером кеурки пухнате з ягня.

Клій, дубовий горіх. Сажа чорна туманить
Із дощівки чорнила його. Де шумить очерет,
Його ручка й перо виростали в лимані.
Він писав не як ми. Якось задом писав наперед.

Там, де був для християн початок, мій учитель —
[татарин
Уважав за кінець і за варварство славлене здуру.
Але там, де здавалося, кінчалася наша культура,
Він вводив дугу так подібну до »ґрайне« фігуру . . .

А в лісі пролісок пив росу,
Коли на площі вішали тих,
Хто програв війну.
Швидко, швидко творили суд.
Кого злапали, садовили в тюрму,
А весна радісно клала килим
На сад, що розбив снаряд, — Бог з ним!

Бог з ним, з цим світом, що любить війну.
Я сотворю свій, без простору — часу, —
Сказала смерть і взяла косу.
Ось її жертви несуть і несуть,
А Великдень мирно поклав килим
На безмежний цвинтар. Бог з ним . . .

В кімнаті квіти тягнуться до стелі.
Книжки погнули дошку від полиць.
Ікона й ліс малюнків, мов із келії
Вікно, відчинене до сонця, пада ниць.
А чудо лине. Зупиняє диво-думи
Крилами голуб, в'є гніздо, б'є до вікна,
Приходять учні. Лагідно, без шуму
Відходять . . . я щаслива, бо весна.
Стара весна із юними очима
Мені шепоче: »Ти сама?« — »Сама«.
В кімнаті квіти тягнуться до стелі
Її слова вивчаючи напаять . . .
Весна вагається, не вірить: »Ти сама?« — »Сама«.

СОН

Тобі довірена твоя душа єдина,
Безпомічна, як бідне дитинча . . .

Від нині

В долині білий вовк жене за вами.
Перебігаєш ти лісами, рівчаками.
Розгублені книжки, позичені в книгарні,
І ноги лапами стають, а не ногами
А білий вовк жене й жене за вами.
Нема дубів, нема гілок лапастих,
Де заховати душу. В небо сине
Її шпурляєш. Там не може впасти.
І прокидаєшся. Спокійно, ясно в хаті,
І білий вовк вже не жене за вами.

БАТЬКО БАБАЙ

Коліща повертає назад
Чередою війн.
А на дорозі сидить козак
Навшпиньках. Перед ним Вій.

Не простий козак, батько Бабай,
А вчитель: Лагір Магатави!
Ось Вій вперив очі. Стоїть і край
На стежці край Гімалаїв,
Залізнобровий, кривавий.

»Я хочу стати учнем твоїм«, —
Каже дух гномів, складаючи руки.
А з очей його дивиться Вій,
Бровища, мов крила круків!

Мовчить нерішуче суворий Бабай.
»Не приймеш? Вмру, кинувшись з кручі!«
Чужинець благає . . .

— »Загинеш? Нехай!
Такий, як є, ти не учень!«

Дух гномів зі скелі метнувся й розбивсь
На камені білім. Бабій усміхнувся, іспит скінчивсь
Учні гляділи несміло:
Чистий від злого, з мертвих живий,
Встав перед ними учень новий . . .

●
Прилітають змії мочити крила,
Де рукав Ярославни
Впадає в Дніпро.

По воловій шкірі
Бродять світами діти від краю до краю.
А там, де Дніпро, де Кожум'яка
Загинув за віру,
Стоїть золотоверхий Київ.

Та коли зношено до безнадії
Залатані шкіряні подошви,
Розбиті закаблуки. Чоботи
Швець шиє й радіє,
Бо в шевця буде робота.

У шевців є надії й великі
Шити з драконової шкіри нові черевики.

ЮНІ ВІРШІ

Моя сокласниця Маруся Горобець .
З великою русявою косою
Писала вірші, та від шкарлятини вмерла рано.
В тіні повстань загинув її брат . . .
Чи він живий, герой, що облягав наш город?

Живе на чужині. В Австралії будинок,
Де друзі сходяться й пригадують старе?
А внуки граються у козаків, повстання?
Ні, мабуть, й сліду вже нема його могили!

А спогади мої не бліднуть, не вмирають,
Як ми з Марусею писали наш журнал,
Як ненароком я, до-нині мучить совість,
Десь загубила її юні вірші
В вогні років, що знищили наш Дім

●
Для кого квітла запашна гречка?
Хіба не для сонця у полі?
Запакували до клунка запашну гречку,
Підсмажили для каші.

Для кого росла зелена троянда,
Хіба не для жінки? На кухні
Пошаткували зелену троянду
Та й кинули до борщу.

Із запашної капусти-гірлянди й букети, —
Наказали поетам зробити
В День Великого Свята Шлунку.

І промовив на Святи наймит Петро.
Наймит Петро — чужее добро:
»Той велить, — це зроби, Петро, і Петро робить!
Цей наказує, — сюди йди, Петро, і Петро ходить!
А я? Я хіба тільки Петро? Наймит Петро?«

Як крикнув він слово, що він не тільки Петро,
Задзвонило в дзвони начиння на кухні
У різні голоси.

Загуділи могутні гудки пшениці й барвінку,

Із голови Петра виріс Чудо квіт у 1000 пелюстків,
А із горла, з чола, серця і навіть із шлунку
Розгорнулись надзвичайні малюнки майбутньої
[історії людства.

А поки до того, Петра замкнуть до санаторії,
Чи відвезуть до цвинтаря . . .

ЧУДО — ЕКСПЕРИМЕНТ

Світлої пам'яті вчителя
(С. Д. Комарецького)

Не Гуляй Поле розгулялося,
Не Дніпро ріку вкрило хвилями,
То промовив нам слово вчитель наш,
Слово вірнее, син Данилович.
Припливли на клич сорок лебедів,
Біл, як пух пливли, лапки мідяні,
Та й один із нас чорний лебідь був,
Чорний лебідь плив, лапки синії.

Виступали вряд тридцять панночок,
А в руках у всіх по пробіроцці.
Купорос лили три краплиночки,

Три краплиночки на синенький квас,
Синім синь була, — став рожевий цвіт!
Як зоря в росі, небо ранішне,
Яблуневий квіт. краса писана . . .

Та одна із нас не така як всі,
Богом даная не повірила,
Підійшла вона, лебідь чорний наш,

А в пробіроцці чорно-синій квас!
Здивувався тут, чудо бачивши, »беззаконіє у
[реакці«

За всю практику та й за двадцять літ
І задумався син Данилович. — »Всі лили три
[краплиночки,

Ну, а ви? »Тридцять крапала, щоб вірніш воно!

Синь, як синь була й синь залишилась!»

Не Гуляй-Поле розгулялося. Брязнув з серцем
[синь — пробірочку,

Хлопнув вчитель наш неповинну двер і залишив
[кляс зачудований.

●
А тягне в далечінь, де не сягає око,
В далеку даль, що їй нема кінця.
Романтика, мов парус одинокий,
Висить, чи смерть? На ній нема лиця.

А кажуть, віджили старі,
Суворі рими! Ні, вони вертають,
Як усмішки сатириків криві,
Як дружні розмови до зорі,
Як незаслужених образ веселі зграї . . .

»Я не можу, бо в мене немає таланту . . .«
Ми так зв'язані думою про талант!
Геній чужий відкриває! Європі треба Канта!
А що як не приходить Кант?
А в Індії квітне без блискучого стилю
(Там тільки Будда був першокласний геній)
Глибока мудрість і нездоланна сила:
Це культ концентрації, як системи!
Практика вправ в Індії будить таланти . .

»Що думаємо, тим і станемо«, — кажуть в Індії.
Ось тобі й на! А ми стільки зневажали
Себе в очах старців, зухвало подаючи гроша,
Щоб заслужити на царство небесне.
В краях, де ліва рука добре відає,
що діє права, а права взагалі нічого
не знає . . .

МОНАДИ

Переповторення весни не мруть в тиші,
В отій, що краю їй, кінця немає.
Не любо, не читай. Не хочеш, не пиши,
Бо вчитель поглядом жорстоким забиває

І генія й бездарність. Ніж — слова
Чи не заріжуть дивного процесу?

Відвічно пухне й розпухає голова,
Та колеться на двоє голова Зевеса,
Аж родиться Афіна ніжна. Чи страшна
Розкриє пащу голова осла й конає . . .
Бездарний? Геній? Це вона, душа!
Що виходу із себе їй немає.

ТРОЯНДИ

У сяйві лип зеленооких
Над недобіленим парканом
Схиляють Три цікавих ока
Троянди у вишневий ранок.

Здивовано, мов сполотнілі,
Ледь-ледь тріпочуть пелюстками
А в лип зеленооких, — в тілі
Розкам'янівсь в їх тілі камінь!

Там щось загоїлось, не ние
Нема задач . . . На що рішати?
Дощ доріжки старі розміє,
Давно пора б їх залишити!

Чужа країна — своя сім'я:
Хвилини змінюють межі.
Жінки не раз міняють ім'я
І, власне, собі не належать.

Та мені жаль Святої Галі,
Що мати в Святцях знайшла.

І так

10 Березня лишиться далі
Під моїм захистом.

І та,

З логова Змієва, з города Києва
Перша християнська свята

Бо моя бідна мати заповідала
Ім'я, її, забуту й замучену захищати
І нині і прісно й во віки віків.

Я сказала не те. Перестаньте.
Мої погляди не вирішальні.
Я сказала лише тільки: Встаньте!
В нас Амброзія на снідання!

Старість залежить найбільше від балачок . . .
Не менше суевір'я, ніж віра в окуляри!
Музу стару ловлять за кулачок
В темних поезії кулуарах . . .
А хто продавав, ніби Райських птиць
Волів круторогих в степах Аргентіни?
Хіба не Римбо, Славетний поет? Муза крамниць
Надхнула Бальзака, чи Золя? Хвилину!
Випити кави сорок тисяч шклянок!
Пан над панамі у своїх романах!
Банкрот в очах банкірів? Пророк?
А ми те та це . . . старі, та й що буде з нами?

НА МОРАВІЇ

(1945 рік)

Десь імчать війська. Гуде гудок.
Ми лаштуємось в сторожці на бальконі.
Де лоза висока, де струмок,
Де за Пунквою не видно коней.

Уночі злодій не турбував,
Вдень розказували про страхи селяни.
А метелик грався та літав
Над сосною просто перед нами.

Кришталева Пунква спід скали
Без бацилів, чиста та холодна.
Там здорові діти й я жили,
Не забиті і досить голодні.

А там осторонь у жовтих водах мор.
По містечках знищено будинки.
Санітарний відділ з синіх гір
Заглядав до Пункви на хвилинку.

Підземелля в срібному вогні.
Мокрих стін торкаються долоні.
В хусточці землячка на човні
З нами пропливає край сифона.

Під землею через безліч літ
Ми зустрілися, моя Україно!
В хусточці землячка там, в імлі
З санітарного відділу.

В поворотах темних щось пройшло.
Темний страх? »Мовчіть. Минайте!«
Торохтіло й гори загули
В порохах: »Мовчіть. Прощайте!«

НАДІЯ

Досить нашептував голосок утоми
Крізь усю мою творчість різкий дисонанс
Якщо це демон, чи біс, нехай летить у комин
До своїх приятелів, що знищили Прованс.

Єретики . . . Тарас Шевченко став єретик великий,
Коли православний цар перебив сліпих кобзарів.
Сиве — сіре незнання заपोрило історію диких
Кличів переможців, що засипали запорожцями рів.
Голос (не голосок) кликав: »Ходіть за мною, ідіть
[за Мною
Всі, що шукають Істини шляхом помилок!
Аполоній з Тіани, а потім Плотін, а потім там, під
[горою,
Під Чорною горою захований від інквізиції
[Лангедок!«

Сократ випив спокійно в Афинах цикуту.
Так безжурно, як спалив себе потім в Атенах Йог.
Та тривожно спав його предок, Паламед, прикутий
Спомином про кривду свою під час Троянських
[облог . . .

Бідний мудрець Паламед. Через підлість хитрого
[Одісея
Його покривджено, побито камінням! Він вмер,
Мов не був у пам'яті невдячних Ахеян.
І про героя забув навіть сліпий справедливий Гомер.

Аполоній, сучасник Нерона казав: »Там десь в
[Гімалаях
У тілі ченця живе і не спить Паламед, бо змучило
[горе минуле, пусте!«
Так. Після цього усього, чи знайду й пізнаю
Не вже не пізнаю Твій »Глас вопіючого« серед
[пустель?

●
Йдуть паломники без імени, в тайні, через століття
скандалів,
Оргій насилля за позбавленим слави
Словом »любить . . .«,
Пронесли вони гасло — Звізду та йдуть далі, далі,
Їх сліди видко далеко за Дніпром,
Де висока, мов тюрма, могила стоїть.
Ось і роздумую, чи не робити так,
Ніби живу на хвилину й кінець?
Усім серцем, ніби в грудях рак,
Поспішати до цілі, зломивши голову, навпростець.
Чи не доцільно, кінчивши, всміхнутись? Нехай!
Подумаш яка біда! Не вийшло й гаразд!
Хай навіть за це неприємності:
Те, що Імени навіть не має, народжується не раз . . .

УЧЕНИЦЯ МАРИО ТА КООТ ГОУМІ

Десь в Америці є забутий шматочок землі,
Від якого загублено купчу кріпость . . .
І навіть назву країни, де він лежить!
Зеленіють гаї, а в гаях солов'ї,

Зайці, лисиці і всяка невинна твар
Благословляють від серця усього ту,
Що світ ловив, не спіймав, осміяв та забув:
Автора книги »Тасмна Доктрина«,
Що загубила в мандрівках свою купчу кріпость.

На боці у дівчини порани відкривались час від часу.
Іноді відриваючись від медитацій, від книги, від сну,
Згадувала вона побратима Гарібальді.
Він повстав за поневолених, в нім чулась сила!
Коли б то вона, донька запорозьких степів,
Пережила з нами Відродження Нації в 1919 році!
Але вона відвоювала своє і добре за італійських
[братів!

Кривава порана відкрилась і не заживає на боці.

Невтомно верталась вона до Тибету, навіть з
[Техасу!

А за нею мчав репортаж і звичні катастрофи із
[дому

Через Гімалаї до тихої Лхаси . . .

До струмочка, до хат ховалась вона, до Марию та
[Коот Гоуми.

Нарешті, востаннє, в Неаполі, в темній кімнатці,
В краю, де небо та спека такі, як у нас в Україні,
Розсміялась, — любила жарти Єлена Блаватська, —
І раптом з повітря подала троянду дитині!

ДІЯЛЕКТИЧНИЙ МАТЕРІЯЛІЗМ

Перша стадія:

Народня стихія — отаманія, повстання,

Чуби . . . Гуляй-Поле!

Хай оксамитові штани пошиті із занавісок,

Вогні над Дніпром! Пісні! А народ?

Як береже народ пам'ять своїх непокірних героїв!

Друга стадія:

Партія. Регулярні війська. Муштра. Наказ.

Ранги. Дисципліна. На все: Ні! Бо, головне, сліпий

[послуж.

Серце стає як бублик: кругом об'їси,

А всередині нічого немає, крім »Не смій . . .«

Чи непослухові, як злодію до пельки

Не влите розпечене олово?

Третя стадія:

Гегель каже: »Коли, корисно, як кіт,

У славі своїй сидиш ти, спіймавши мишу,

Тоді маятник історії хитається вище та вище,

До нових, незайманих ще ідеалів

Із камери смертників.

ЛОГІКА

— »Скажіть мені яке абстрактне ім'я?« —

Запитав в нас учитель логіки.

»Людство!« — закричала я.

»Людяність? Гуманність?« — Поправив учитель.

— »Ні! Людство, народ. Я знаю Івана, Петра, Тараса,

Та не знаю, коли замість них починається людство«.

Скажіть мені, від якої хвилини з-за абстрактного
[людства
Стирчать відтяти гангреною ноги ранених Івана,
[Петра, Тараса?
Я більше півстоліття плутаюсь у логіці.
І мова спеціально абстрактна існує для людства:
Ліквідація ворога (вбивство далеких: Івана, Петра,
[Тараса)
Понесено втрати (вбивство наших: Івана, Петра,
[Тараса,
Тих, що я зараз їх вчу азбуку в школі і люблю),
Чи така абстракція не злочин?

Прийшла обдерта баба і підняла була баб'ячий бунт.
Сліпа баба, наша людська совість.
В баби страшно довга пам'ять, що переказує,
Як генерал Скобелев напоїв доп'яна,
Коли вояки не захотіли було бити населення.
За зраду перерізали були генералів . . .
А самі були пішли брататися з ворогами.
Дурна баба, вижила з розуму, кого їй не жаль?
Глуха баба, тонкосльоза, не чує промов з високими
[гаслами.
За високими кличами, за гарматними голосами
Не чує, як плачуть (куди ніхто не ходить) на бойні
Майбутні пиріжки з м'ясом, ковбаси, котлети.

●
Думка в Березні гостра стріла
І не гоїться довго поранка.
Вчора вістка недобра була?
Чи сьогодні зранку?

Переможу я думою думку
Та й для чого множити зло?
Світлорадісне сяйво малюнка
Я сотворю і підйму чоло.

●
Розмірений стук метронома
Зупинивсь. Перескок. Синкопа
Павзи нервового ритму . . .
Серце втомилось і перебої.
Руїни сюрреалізму, вітер рвучкий нігілізму.
Дурман соціяльних змін. В пустині полин і
Куряча сліпота, кавунці колючі
І ворони коло воріт неба, нафтою вонючі.
Словом, із тих самих передпосилок результат
Протилежний буддизмові . . .
А ті самі мрії мріяв король Асока,
Будуючи вічний мир для всього Живого.
Знищені в Гімалаях йоги мали ті самі тантри.
Щастя зоріло в їх келіях, в пустелях:
Неосяжне, Неохопне, Нічого.
Нічого немає, нічого, крім Бога живого
І боїться й чекає, ніби нічого не сталося,
Ввесь світ.

МАТЕМАТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

— Потяг з робітниками поволі переїздив через міст,
А за ним по тій самій лінії мчав, як тигр, потяг —
[експрес.

Коли буде катастрофа? — Запитав вчитель,
Додавши кілька деталей . . .

А потяги, повні веселих людей на клясній дошці
Чекали й чекали свого страшного кінця.

Нарешті учень рішуче сказав: Ніколи!

Й заплакав, не вірячи сам у свої математичні
[таланти.

●
В час горя

Часто, часто почуваю щастя,

Без причини радість в безконечній

Альхемії Золота — Атомового царства,

Не розбитого мишкою соняшного яечка . . .

Тепле Світло схоплює тіло. В цю пору

Не страшно голову класти в пащу аскетизму,

Часто, часто відчуваю золото щастя.

Головокружну, гостру радість, ідучи вгору,

В час горя . . .

ДЛЯ СЕБЕ

Це страшно писати для других.

Ну так що ж! Буду думати для себе.

На столі нова книга, де мудре стареньке небо . . .

Хай рими пошерхли, налиплі землею в калюжах.

Але мене у сні підхопили паралізованої дівчини

[руки,

Ніжні, повні ненашої Сили, дужі!
Це ти, мій друже? Леся Українка? Зрозуміла,
Упрощена, зведена до психозів
Ненависти клясової, національної і так далі . . . ?
Чи ти, Леся Українка, потік із душ в тілі генія?
Що в Єгипті свій шлях кінчала?
Серед нащадків древніх людей, без роду племені?
Ті племена розсипані по світу, як зерня по хаті,
А слова поховані в коріннях — коріннях
Полінезійських чаклунів — колдунів-кагунів.
Вони причаїлись серед гуцулів в Карпатах . . .
Тінь від Лесі Українки падає трикутною тінню,
Мов від трикутника піраміди Тутанкамона.
Незрозуміла і не упрощена, як Надсвідоме,
Як наше свідоме і підсвідоме . . .
Відкриття безстрашних психологів, шукачів Правди
Дійшли до Трикутника Бога Отця і Сина і Духа
[Святого,
Що дивляться з чистих очей мого Сновидіння,
Коли підсвідоме не робить нічого злого,
І кожна молитва може дійти до верху Піраміди.

ЄГИПЕТ

І Леся Українка там жила, — в Єгипті?
Де смерть обличчя різьбить делікатно,
Як сум на статуях в пісках, у Фебах . . .

Задумано пливе в минуле дума
За думою і смерть їх зустрічає,
Як дідовський альбом родинний.

В глядалася в знайомі профілі єгиптян?
Їх розглядала Леся Українка?
Спокійно осипається обличчя фараона.
Тонке обличчя. Усміх делікатний.
Випадок — зустріч? Предковічна приязнь?

Безлітньо — юне . . . мрійне, ніби в'язь Тамилу,
Висячі груші із письма санскрипту,
Як давній спомин в Тайні віднароджень,

Спокійно дивиться у даль лице Тутанкомана.
Спокійно пізнає в віках поет поета.
Чи Леся Українка вже була не раз в Єгипті,
Де смерть їй долю й смерть різбила делікатно?

●
Голуби злітають з підвіконниць
Сплячо складаючи крила,
Ніч у відчаї безсонниць,
Питань, позіхає під брилем.

Скоро сонце на мить воскресне,
Замигають у вікнах тіні,
Із під бриля вилізе песик,
Із під довгої нічної тіні.
Із клітки до клітки по синьому ранку
Приготовані нашвидко побіжать тіні сніданків . . .

●

А дім вмер. Як?, не помітили!
Заріс старістю із сивих дерев.
Коло саду рядами шикуються
Драконові зуби гігантів небошкрябів.
До них не досягне голова каштана та лип.
І верховіття волоських горіхів.
Мабуть і я постаріла, бо мені
Відступають місце молоді хлопці.
Робітники на вулиці сухі та суворі
Привітливо кинуть: »добрий ранок, дорога!«
На зібраннях за чаєм дами підкреслюють:
»Ви помолодшали . . .«, »А що як я Вам повірю?« —
Відповідаю задумано . . .

ОДНА ЖІНКА

Чому чоловік її став малювати замість малюнків
[ікони?
Іка, — це така нитка по-полінезійськи, що тягнеться
Від Святині до людини.
Чому він малює ікони, а був колись математик?
А син її чому згинув на Соловках схимником у
[молитві.
Про неї мені говорили: »Вона трохи не того . . .
Знаєте, як кажуть: »Не всі вдома . . .«
Запевнює, буцім до неї з'являлось Видіння
В Страсний Четвер, на Великім Посту.
Чому з іншими не буває чуда? І для чого
Властиво її вилучають із загальної схеми?
Чому? Чому? Така невичерпна тема . . .

●

Найгірша спокуса старість,
Мало хто її витримує. В мене їх дві,
Щоб не думати, що забобонна, неграмотна,
Неосвічена, або необачна, я їх тримаю
Разом із двома докторатами. Краще мати
Дві старости: спереду та за спиною,
А поки, в час передишки читати недозволену
книжку!

Це про славетного доктора, куратора музею в Гаваї.
Його інкогніто на сторінці: »Таємна Наука за Чудом«
Він босий ходив по жовтогарячій ляві кратера.
Разом із кагунами і трохи боявся за свою репутацію.
З білою бородою, мов дід Морозко, ботанік,
Ерудит далеко, широко відомий і раптом,
Не глузуючи з диких кагунів, ходить по вогню з
ними!

По вченому хто »когун?« Хто володіє трьома:
I »Аумакуа«, форма вищої свідомости, що вогонь
слухає.
II Мана-Сила вітальности, трьохвольтажу електри-
ки, магнету,
III Ака, — тінь матерії, ектоплазми в парапсихології
По-простому, по-гавайські чаклун — когун вчить
іноді, бодай не знав він
чому, наприклад, Табу та порчі невинних наївних
духів . . .

»Як я почув, — »сказав доктор«, — що хлопець з
експедиції в паралічу,

Що злий когун навів на хлопця порчу. Що мав я
робити?

Як не послати духів з бумерангом назад до кагуна?
Натовп навколо чекав, затаївши дихання: ждав мого
слова.

»Духи Гаваї вас послано злее робити, забити невин-
ного хлопця!

Духи пречисті, скарайте того, хто насмівся вас
полонити!« . . .

Я так промовив, чи краще звомив! Був успіх . . .
Глибоко потім зітхнув, концентруючи сили, і
хлопець

Відкрив собі очі й став їсти »свій пої«.

Ми пішли далі й спинились край озера Мавкої Кеа,
Щоб дослідити кратер Мауко Лооа.

Після обіду ми зійшли до села Напоопо,
Де жив наш хлопець. Там в хаті своїй лежав злий,
Задушений духами за свій злочин, когун. Це всі
знали!«

Любий доктор. Як добре, що Ви не таїлись . . .

Це все прочитавши, згадала я наші старі замовлення
крови.

Ваш докторат допоможе мені не лякатись згадати
Чехію, Яворник гору. Дроворуб, що розсік свою
руку

Сокирою і я, що »Поки до чого«, стала читати
бабусине слово

»Вогненнее бугало летіло« і крови потік зупинився!

●
Амінь, Амінь, розсипся! Не кажіть: Амінь!
Спіймавши старість у свої долоні.
Не бійтеся записаних облич
Значками мудрости, нерозумінь.
Там спогадів веселі маяки,
Де зморщок тінь на посивілих скронях.
Не бійтеся писати сторінки цих крихт . . .
Колись, не знати як і де й для чого,
Народжене чуже, серед нової мови,
Свою Святиню може знайде в них?

НАМИСТО

Один журналіст їздив до Бірми
Фотографувати жінку із шиєю жирафи.
Він став буддійським ченцем і ходив з мискою
Жебрати риж. Мав на магнітофоні буддійські
гімни,
А по вечерах, коли на монастир налітали комарі,
Тільки, тільки, що не бив себе по щоці, та
опам'ятався
І ніжно, щоб не пошкодити живе, знімав за крильця
Напасників. За це заслужив довір'я, що не
присушить
До себе жінок із шиєю жирафи і побачив одну . . .
— »Нащо вам така довга шия в дев'яти колах із
міді?« —
— »Це від тигра, щоб він не перекусив її.« —
— »Нащо вашим жінкам такі нашійники?« — »Щоб
не підіймали голови, коли зняти мідяні
кола«. —

Так правди чужинцеві ніхто не прозрадив.
А чи прозрадить коли правду кам'яна статуя жриці
З довгою шиєю, подібна до морської звізди.
Стоїть вона чи не 5 тисяч років в Сузі, в Сумерії.
В неї на шиї дев'ять кам'яних кіл із намиста.
Як не прозрадить правди, бо не знають; наші
дівчата,
Що співають у намисті на вечорницях . . .

ВІЗИТА В ДЖУНГЛІ

Гукнути та від паніки не стало слів.
За полотняною стіною гризлились гієни.
Вечір. Дев'ята година. Хоч око виколи, темно.
Я чекав у палатці й тремтів.
Та коли ж мій Господар поверне від слонів?

Чи не надоїсть йому слонів доглядати?
Які мені з гієнами розмови? Кігті без слів . . .
Вернутися б до Лондона! Не йти з хати!
Заховатися в абстракції літературних снів!
На багато, багато днів і років . . .
Лондон. Лондон! Чудові склади з »О« коло »О«
Не сплющених в »І« під молотом граматичних
нещасть!

Дзвонять у дзвони спомини — Лондон!
А в джунглях москіт пищить, висне й пищить: своє
не віддасть!
Ось прийде Господар, і гієни нема, і москіт пропав
І Свята Тихого Час.

ГОРА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Ввійшов чоловік до вагона.
Захитався, впав, був з висадженим оком.
Ніхто не ворухнувся. Не слон він,
Але хто знає? Моя хата збоку,
А може це по закону?
Вийшов чоловік із вагона.
Знов впав коло каси. Це був просто грабунок.
Добре, що живий. Скоря Поміч наспіла.
Жене авто. Розсувається гір золотий візерунок.
А зрештою яке мені діло?
Усім не допоможеш . . . Надіюсь, я туди не поїду.
(В Содомі обмащували дітей медом та й на мур!

Гинуть нехай

бо вони пожаліли були жебрака діда, сусіда . . .)
На півдні Африки замкнено чорних поетів
По чорних могилах капіталу, в гетто.
Попухлі від голоду діти простого народу.
Пожаліла б свята душа, нагодувала, та в гетто
І її без пашпорта заріють кам'янорилі антиподи!
Відділена поясом білої касти, один на сорок в
Чорному морі, —
Купа хижаків на Олімпі. *На цю гору, щоб красти
вогонь для людей,*
Видався не раз Тарасом Шевченком перебраний
титан Прометей . . .

ПІСНЯ З ГРЕНЛЯНДІЇ

Бльокнот. Адреса. Євшан-Зілля.
Яке в Неї нове ім'я?
Байдуже. Не посилай Євшан Зілля.
Вона зрозуміє . . .

Та сама щітка поезії пише
І малює малюнок для друзів.
На англійським балконі вечір і тиша.
Конвалії в глечичку для музи.

●

Космополітичні друзі повні протесту:
Для них моя мова — код умовних знаків
Відверта балачка, з собою чесність,
Легко дається на мові, що ніхто не балака,

Крім матері, чи там, за Чорним Морем,
Де туристи помітили, живуть пахмурі і мовчать,
не переказують історій. І звідки до мене
гомонить країна за муром.

●

Там Туфу бачив рибалок на річці Цян . . .
Тягнуть сіті, а риба боїться.
Напівжива відчиняє вуста і мовчить риба ця.

Малеча скаче перескоком через сіті;
А велика часом пручається, встане на хвіст
І, стоячи на хвості, ковтає вітер,
Напружує тіло і мре, лягаючи кість на кість . . .

●

»Гей, як весело! Гей, вийди, доле, із води!
Пише ґренляндець, попавши до біди,
До дерев, дерев'яних мисок і ложок, до плотів
із лози,
До Зелених Свят мого дитинства.
Крига та сніг та лід. Сльота! Гей, яка вдача!
»Співає мисливець і не плаче.

СОБОР

Мені снилось, що я вдома. На горі Собор.
Постарів, куняє коло музею Поля.
Широка перед ним площа, як поле,
Для демонстрантів, гармат і хоругов.
І там акації на двох алеях проспекта . . .

Я поспішала, бо це короткий сон.
Цю сторінку, відірвану від мого конспекту,
Шлаком, піском, вітром давно занесло.
Щасливо пронесло! Чого ж я тут?
Власне в оцій, одній з точок блуканини?
Так, знаю. На днях наш Великдень, а нині,
В П'ятницю старі бають байки Мертвецький, —
вони в Соборі і ждуть . . .

НА ДНІПРІ

Ми з ним разом над нашим човном
Перевертаємо днище до неба.
Братіку мій чорноокий, в тебе така сила,
(А ти худенький, тоненький, видко ребра!)
Що тебе на ніч відпускає могила?
Сили не в в'язах. Не в зусиллю, не в наказах,
У кожного свій метод писати вірші.
У мене заснути і слідкувати за братиком сном.
Хай він з горища злазить
Перевертає Підсвідомости днище,
Зачіпаючи за зорі крилом . . .

В ПАРКУ

Йшла по алеї індуска.
Хлопчик за нею брів.
Тягнув за шовкову хустку.
Дививсь на значок межи брів.
Про щось вони щебетали,
Так і не знати про що.
Їх мову не розгадали
Ні люди, ні квіти, ніхто!

І навіть в крамничці з ляльками,
Фарфоровий дроворуб!
Хоч він був далеко не камінь
І мав намальований чуб.

●

Траціональне суевір'я
Заворожує музику ритмами повторень,
Штовхає в атеїзм різкими синкопами
Жорстоких обдурень,
Де магія невір'я має свої легенди й патенти!
Магія діє через багаті уявою віри . . .
Впливає на підсвідоме
Через діри критичного розуму.
Я втомлено підіймаю руки вгору,
Уявляючи, як космічна енергія
Поколює пальці, пробігає по руках, по тілу,
Тримаю нерухомо руки, дістаючи силу,
Забуваю, що не вірила вчора,
Що цю просту магію може спробувати кожний!

ВАРІЯЦІЯ

Кілька перлин на оксамиті,
А ніхто ще не взяв.
Хіба скрізь »Летюче Вікно« рука?
Але Її закрила хмара.
На зеленім оксамиті
Більше та більше перлин.

А мови — хитро збудовані
Лябіринти із схем!
В мовах не пізнати насущних тем,
Хоч знання їх наближує до
Непізнавального.

Воно заховане між умовностей та умов,
А Правда живе в відтінках.
Правда сохне для ясности дум,
Замикаючись у концепти,

●
Їм перестали приносити жертви . . .
Кому? Думкам. Я не можу не існувати,
Поки я думаю . . .

Думи набувають реальність від жертв,
Стають з релігії думи.
Для них перестали палити дітей,
Викинули в піски Сахари Молоха
Та других ідолів.

Ось вони й подались промишляти самі.
Народжені від заляканих думок
Чорні боги дум . . .

Пішли шукати жертв, скидаючи літаки,
Насилаючи чуму і потопи.
Тому сказано: Бійтесь
Думати недобрі думки. Вони стають реальні
І приносять нещастя.

●
Мов бідні родичі вулиці повні дітей і старих.
Обідрані в землю сутуляться, ждуть, чи розвалять
їх.

А на доми спекуляція тисне тавро »Продаю«
Он там, де табличка в акації, де двійко шепоче
»Люблю«

Он там, де професор на пенсії із виразом »Не
займай мене«

В вікні поливає гортенсії, та продаж його не мине.
І Лондон його по своєму з тим виразом перекроїть
В висотне домище із кровлею, де в глечиках сад
стоїть.

В квартиру без роду, без племені. Він звикне, не
чує й не жах,

Що може сусід із моделями без просипу п'є по
ночах.

КНИЖКА

Парусні лодки у Лондон пливли. Радісно вечір
притих.

Море зелене і в нім кораблі. Скоро як день перебіг!
Хлопчик, який і не думав про смерть, Томик поезій
лишив.

Був самотній, як кожний поет. Думав і мріяв, не
жив.

Парусних лодок для нього нема. Книжка, поріг в
небуття.

— »Вічне Мистецтво, — коротке життя« В душу до
мене глядять.

●

У коловороті ранків, у боротьбі днів.
Серед сірих світанків думаю думи мої.
Так, думаю думу, почуттям живу,
Коли мені сумно, співаю сумну . . .
Чи хто прочитає, чи хто засміє,
Про те я не знаю, нащо знати про те?

ТИЖДЕНЬ БОГІВ

Сім днів: еонів семеро космічних і перевтілень
землі

Дні Сатурна, Сонця, Місяця, Марса, Меркурія,
Зевса, ще день
Афродити, чи Лади . . .
Й свідомостей семеро, їх сотворили боги.
В глибокім гіпнозі таїться свідомість Сатурна:
Людина зрідні мінералам стає і як мінерал відчуває
Урочисті кроки плянети в кривому танку між
сузір'їв.
В день Сонця свідомість, як сон непробудний еони
й еони . . .
Безтямний, не бачучий сон, — не знати, не чути
нічого!
В день Місяця сни та свідомість зав'язані в вузлик
Разом із казками та мітами в символах світу та
тіней,
Так тв́арина бачить, і вие до місяця песик.

День Марса, це наша свідомість. Кольори налипли
на форму,
Самі не гасають фарби, мов метелик без діла.
Ми бачимо ясно очима і дихаємо вже через ніс, (не
інакше).
Сьогодні мине, буде завтра Меркурій. Настане
свідомість пророків.
А потім Юпітера день і розквітне свідомість
надхнення.
День сьомий, день Лади та Леля. Йогів священний
зв'язок Кундаліні.
А потім в День восьмий Святого космічного Духа
свідомість
Якраз над персями Сатурна відкриє планета
Вулкан . . .
Вже час друкувати книжки, що зраджують тайни
окультні,
Тайни свідомостей незрозумілих, ясних, як листя
осіннього клена.
Що вітер розносить, немов пентаграми таємні
віками й віками . . .

* * *

Мій дідусь не терпів священників
І підсміхувався по Вольтеру.
А бабуся варила вареники
І любила справляти молебні.

І молилася довго, з поклонами.
Це і все, що я знала, — далеко
В нашій людській, Хома з опалонником
Жартівливо співав про церкву.

Все ж я вірю в одного: з покорою
Із життя, в Життіє чудове
Він пішов, де повно роздорами
І не знати, де йти на сповідь . . .

Жив він в Празі, ніде не тікаючи.
Взяв свій хрест і подавсь до Сибіру.
Дерев'яний, тяжкий, тримаючи,
Говорив до людей: »Йдіть з миром«.

Він з клюкою — апостольським посохом
Проповідував слово Боже,
І прочани з очима розкосими
Переповнили храм порожній . . .

Гетсиманський Сад

Слова: Тая Мазуренко

Муз. Ф. Євсевський

Moderato

mp

First system of piano accompaniment, starting with a piano introduction marked *mp*.

На те-міні не — ві-рі-єній мі-сць і Ма-ти Бо — жа на ме-жі

f *mp*

Second system of piano accompaniment with vocal line. Dynamics include *f* and *mp*.

Су-хий ві-ночок вже не ви-сше, А бла-в і на зе-

Third system of piano accompaniment with vocal line.

Più mosso

мі ле-жнь. і я До чо-рно-го ка-мі-ня При-па-ла

mf

Fourth system of piano accompaniment with vocal line. Tempo change to *Più mosso* and dynamic *mf*.

copyright by F. Evsevsky 1961

7, rue de la Michodière, Paris 2^e

TOUS DROITS D'EXECUTION
ET DE REPRODUCTION RES-
SERVES POUR TOUT PAYS

rit

Не ма-люсь, ма-

cresc. *p rit*

Andante

вчу... Дма-рхи пе-р-сі-га-ють ті-ні

Зі-рок лє-кві-ве ма-го-тін-ня,

Allegro

То-ві я рі-дних до-ру-чу Ти ро-зу-мі-єш: Ти за

string *cresc.* *rit* *rit*

Си-ном Ри-да ю-чи по сві-ту йшла

Темпо І^о

ї ти ні-ко ро не пе-

ми-неш, Ти всета-ка, як і Бу-ла

Imp. CAVEL & Cie Paris

З М І С Т

Спис музики:

ЖИТТЯ МИНЕ, сл. Г. Мазуренко, муз. Ф. Євсев- ського	124
ДАЛЬНІ РИТМИ, -"- -"-	21
ПРИЗНАННЯ, -"- -"-	63
ХАЙ СОХНУТЬ ПОТИХЕНЬКИ СЛЪОЗИ, -"-	124
ПІСНЯ, -"- -"-	130
ГЕФСИМАНСЬКИЙ САД, -"- -"-	168

Спис поезії:

Частина перша — СІЧЕНЬ

СІЧЕНЬ	9
СКАНДИНАВСЬКА В'ЯЗЬ	9
АРХЕОЛОГІЯ	10
МЕДИТАЦІЯ НА КАМ'ЯНУ ТРОЯНДУ З МЕХІКА	10
На що й куди їздити»	11
Ост ти ждеш цю хвилину століття	11
Далеко, далеко лунає дзвін... ..	12
Дух анемії та зневіри радить:	12
Як серце до церкви внесуть	12
Схиляє голівку нижче та нижче	13
Тяжко, важко котить Доля	13
КАЗКА НА СТРОПИЛАХ	14
На долоні рук накреслено мапу	14
ТІНЬ	15
ТРИЩИНКА В СЕРЦІ	15
Не гадаю, що Аполлон у всій своїй славі	18
25. XII	18
ОСІННЯ МУЗИКА	19
Маляр Гойя вірив в перо,	19
Вертають, припадають до золи	20
Земля виглядає альбомом... ..	23

Великий Олександр, не знати сам для чого, ...	23
Привид	23
ПРИВИД	23
Біда від побіди, як кожна біда,	24
Кожне слово має шість день роботи	25
У Лондоні стільки провінцій... ..	25
Мов черепаха можу я сьогодні	26
Не на місці і там, як і тут,	26
СПОКУСА	27
Плететься зморений, підтоптаний, без мрії	27
Думи сабувають реальність від жертв.	28
Мудрість Китаю мені	28
Кілька перлин на оксамиті,	29
Сів старенький поет коло хижки.	29
ЛЮТЕР І МУХА	29
СНИ	30
НЕЗАКІНЧЕНИЙ КИЛИМ	31
Кожна пристрасть старіє й змією щезає, мов сон.	31
ТЕМПЛІЕРИ	32
ШЛЯХ СУФІ	33

НА СРІБНИХ ВАЗАХ З НИКОПОЛЯ

АХИЛ І БРЕСЕЇДА	34
СМЕРТЬ АМАЗОНКИ	35
СТРІЛА АРТЕМІДИ І СМЕРТЬ АХИЛА	36
КІНЕЦЬ АНТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	36
На срібній вазі з Нікополя, скити, немов живі, ...	37
На все сказати — ні, це не сказати нічого.	37
ЧОРНИЙ КРІШНУ	38
ДВА ПЕРЕСПІВИ З ЙЕТСА	39
МАГ ТАМІЛА	40
Як поет, що загубив дорогу,	40
ПОДОРОЖ	41
СНИ РІЧОК	41
Щоб не гасити щастя, Хай горить!	42
АВРОРИН ЦВІРКУН	42
КОРОЛЬ КАНЬКАНАПА	42
Хіба релігія, — не шукання правди?	43

Чому мудрі й безжурні слов'яне	44
Я надягаю панцир виплеканої мисли	44
Логіка мисли, як перспектива в малюнку,	45
ЯМА, — ІНДУСЬКИЙ БОГ СМЕРТИ	46
ОХ	46
ІЗ ІРЛЯНДСЬКОЇ ХРОНІКИ 8-ГО СТОЛІТТЯ	47
В КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКІЙ ЛАВРІ	48
КІНЕЦЬ СІЧНЯ	48
НЕПРОЧИТАНІ КНИЖКИ	49
ЗАЛІЗНІ ВОРОТА	50
Визвірився, катує брат брата	50
ЙОГ МІЛА РЕПА	51
ПУНДИТ І МІЛА РЕПА	52
КОЛО БРАМИ ВАВИЛОНУ	52

ЗАМІТКИ ЧИТАЧА

ДУМА НАД КНИЖКОЮ КАФКИ	53
ТЕКСТУРА ВРАЖЛИВОСТІ	53
В КНИГАРНІ	54
ГІСТЬ НА З'ЇЗДІ	54
ПЛЯН СУМНІВІВ	55
ВІРУСИ	55
ФОТОЗНІМКИ СИНІВ	56
БАЖАННЯ	57
Символ каліграфії	57
Батько Серена Кіргергарда прокляв бога,	53
З ЩОДЕННИКА	58
СНИ ЗЕМЛІ	59
Гинуть таланти, виснажені від крику.	59

Частина друга — ЛЮТИЙ

СМЕРТЬ РІШІ	65
СОН ІННИ	66
ЗАГАДКА БУТТЯ	66
ЛИСТ	67
Похвали по склепах слова Христа,	68
Ні, я не можу, звичайно, не можу!	68

ІНІЦІАЦІЯ СМЕРТИ	69
ГОРЕ	69
ЛІКАР У БУРМІ	70
Кожний Геній має перепросити:	71
»МИСТЕЦТВО ПІДАВАТИСЬ«	72
ФОТОГРАФІЇ	73
ТЕМА	73
ВАРІАНЦІЯ НА 1918 РІК	74
ЦИГАНКА З ГОЛОЇ ПРИСТАНІ	75
Любов і смерть, що вони? Вічні?	76
Коли б хоч відсоток,	77
УТОПЛЕНИЙ ТРИКУТНИК	77
СПОМИН	77
МЕЛОДІЯ	81
Чому серце малює лілеї?	83
У сні приходив знову ти	83
А мати навчала мене: не любити!	84
Дивно: тільки не роби нічого	84
ДРАКОНОВІ ЗУБИ	85
ПОДОРОЖ НА ШЕВЧЕНКОВУ МОГИЛУ	85
Ні, не хочу щастя. Сміх і годі!	86
ПРИСТАНЬ ВІЛЕНЬКА	87
НЕСЛУХНЯНИЙ ЯНГОЛ	88
ТРОХИ З ЛУКІЯНА	89
ПРОРОК ІЗ СИРІЇ	90
Греки творили історію в час Герода.	90
ДРУГА ІНІЦІАЦІЯ ЛИСТОНОШІ	91
НАД ПСИХОЛОГІЄЮ АДЛЕРА	91
Ми післали їм мільйон,...	92
МИКЛУХА МАКЛАЙ	92
»ТРЕБА ПРОЖИТИ ДО КІНЦЯ...«	93
МОДИ В ЧИТАЛЬНІ МУЗЕЮ	93
»Кенгуру« по австралійськи я вас не розумію.	94
Франдиз Бекон, той що кажуть, глянув	94
Їх господар на бойню повіз.	95
Машини, мов вдома по вулицях Лондону.	95
ЧОРТОМЛИНСЬКІ ГРОШІ	96
ПОРТРЕТИ	97

ХВОРИЙ ДІМ	97
ОСЬ ЖИВ КОНСТАНТИН БАГРЯНОРОДНИЙ	98
В ПАЛАТІ ДЛЯ ПАРАЛІТИКІВ	99
ЗАЧАРОВАНИЙ ХЛОПЧИК	100
КАТАСТРОФА	102
СХІДНІ МЕТОДИ ПСИХІЯТРІЇ	102
Чути гіркий плач Іова над купою гною.	102
ПОСВЯЧЕНИЙ	103
РАДІСТЬ	104
МАХАТМА ГАНДІ	105
Щоб збожеволів великий, нещасний Ван Гог	105
Опадає ясніше і нижче	106
Сонячні цикли та кола у серцевині	106
Сад. Сезан зонта не закриває,	107
ДУМИ	107
СТРАШНО	108
МОЛИТВА	109
СМІХ	109
СІРО ЗЕЛЕНА СУНИЦЯ	110
ГІТАРА	110
СТРАШИТЬ	111
ДІТИ ТИРАНІВ	112
ГУРТОК	112
ПІСНЯ ПРО ЮРКА ТА ЙОГО СЕСТРИЧКУ ТА	
ПРО СМЕРТЬ ЇХ ВІД ОПРИЧНИКІВ	114
Ще лютий, лютий місяць, не Великдень,	115
Довгі, тонкі руки тягнулись вгору.	115
ВОГНІ КУПАЙЛА	116
СОН ГОНТИ	116
ПАСИНКИ	117
ДОЯРКА	118
ПАМ'ЯТИ МАЛЯРКИ АЛЛИ ГОРСЬКОЇ	118
Хартія Вольности і »Мій дім, — мій замок«	119
А кішка? Понюхала двері,	119
Часом мене охоплює дика ненависть	119
ІКОНА	120
Пшениця від морозу дужча,	121
Як голублять Івана малого,	121

ВОЗИ	121
НАДІЯ	122
КОЛИ ДОЩИК КАПАЄ КРИЗЬ СТЕЛЮ	123
СЛАВА	123
Гуде поліційне авто. Ще не за злодіями.	127
ЗАЛІЗНА ДИВІЗІЯ	127

Частина третя — БЕРЕЗЕНЬ

СМЕРТЬ КОМПОЗИТОРА	133
НОТИ НА РОЯЛІ	133
ЛОНДОНСЬКИЙ МІСТ	133
АХРЕТ БЕТКЕ	134
А в лісі пролісок пив росу,	135
В кімнаті квіти тягнуться до стелі.	135
СОН	136
БАТЬКО БАБАЙ	136
Прилітають змії мочити крила,	137
ЮНІ ВІРШІ	138
Для кого квітла запашна гречка?	138
ЧУДО — ЕКСПЕРИМЕНТ	139
А тягне в далечінь, де не сягає око,	140
»Я не можу, бо в мене немає таланту...«	141
МОНАДИ	141
ТРОЯНДИ	142
Чужа країна — своя сім'я:	142
НА МОРАВІ	144
НАДІЯ	145
Сократ випив спокійно в Афінах цикуту.	145
Йдуть паломники без імени,...	146
УЧЕНИЦЯ МАРИО ТА КООТ ГОУМІ	146
ДІАЛЕКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛІЗМ	148
ЛОГІКА	148
Прийшла обдерта баба і підняла було бабій бунт.	149
Думка в Березні гостра стріла	150
Розмірений стук метронома	150
МАТЕМАТИЧНЕ ЗАВДАННЯ	151
В час горя	151

ДЛЯ СЕБЕ	151
ЕГИПЕТ	152
Голуби злітають з підвіконниць	153
А дім вмер. Як?, не помітили!	154
ОДНА ЖІНКА	154
Найгірша спокуса старість,	156
Аміль, Аміль, розсипся! Не кажіть: Аміль!	157
НАМИСТО	157
ВІЗИТА В ДЖУНГЛІ	158
ГОРА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА	159
(ПІСНЯ З ГРЕНЛЯНДІЇ)	160
А космополітичні друзі повні протесту:	160
Там Ту Уф бачив рибалок на річці Цян...	160
»Гей, як весело! Гей, вийди доле із води!	161
СОБОР	161
НА ДНІПРІ	162
В ПАРКУ	162
Іраціональне суевіря	163
Кілька перлин на оксамиті,	163
Їм перестали приносити жертви...	164
Мов бідні родичі вулиці повні дітей і старих.	164
КНИЖКА	165
У коловороті ранків, у боротьбі днів.	166
ТИЖДЕНЬ БОГІВ	167
О. ІСААКИЙ	168

下